

2025. ŐSZ

OPERA

Horváth István
Kriszta Kinga

Jól alkalmazkodunk egymáshoz

Kesselyák Gergely
KAMARAMŰVÉSZ

EGILS SILINŠ
Lohengrin

A SCALA ÚJ
ÖLTÖZKÖDÉSI SZABÁLYAI
Schiffer Miklós

A VEZETÉSI ÉLMÉNY ÚJ KORSZAKA MAGYARORSZÁGON SZÜLETIK - BMW iX3.

A vezetés élménye

A kép illusztráció. BMW iX3 átlagfogyasztás: 0 l/100 km; átlagos villamosenergia-fogyasztás: 15,1-17,9 kWh/100 km; CO₂-kibocsátás: 0 g/km.

BEKÖSZÖNTŐ

Tisztelt Zenekedvelők!

Nagy öröm és megtiszteltetés számunkra, hogy a Magyar Állami Operaház Arany Fokozatú támogatójaként köszönhetjük az Opera Magazin olvasóit. Az Unilever és a TRESemmé márka nevében büszkén állunk egy olyan intézmény mellé, amely a kultúra, a művészet és az elegancia megtestesítője Magyarországon.

A TRESemmé márka filozófiája – professzionális hajápolás minden nő számára – tökéletesen illeszkedik az OPERA világához, ahol a megjelenés, a stílus és az önkifejezés kiemelt szerepet kap. Professzionális minőségű hajápoló és hajformázó termékeivel mindenki az egyéniségének megfelelő frizurát készíthet, és igazi szakértelmet csempészhet otthonába – és az élet színpadára – minden egyes nap.

Az OPERA közegét estéről estére áthatja a különleges ünnepi hangulat, ezek a pillanatok pedig különleges tudást és szakértelmet igényelnek. Az OPERA TRESemmé melletti elköteleződése éppen ezért különleges mérföldkő a márka életében – ami a büszkeségen túl valami újat, valami ünnepit jelent.

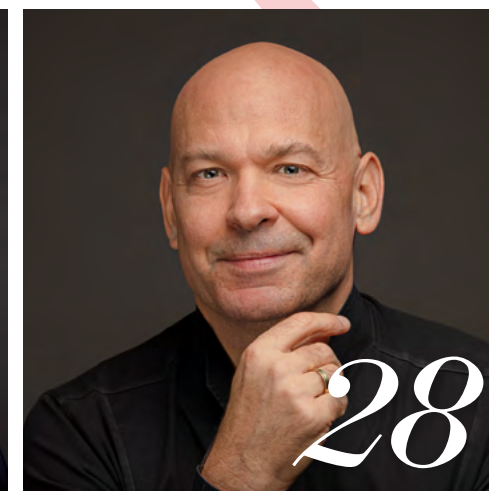
A 2025/2026-os évad során az OPERA fodrászcsapata minden előadás minden frizuráját TRESemmé termékekkel készíti el. A mintegy 300 előadás alatt közel 2000 termék fogy el, köztük 700 flakon hajlakk. Számunkra ez a partnerség nem csupán támogatás, hanem közös értékek megélése: a kiválóság, a szenvedély és az inspiráció iránti elkötelezettség. Hisszük, hogy a szépség és a művészet kéz a kézben járnak, és örömmel járulunk hozzá ahhoz, hogy az OPERA közönsége és művészei egyaránt megtapasztalhassák ezt az élményt.

Köszönjük, hogy részesei lehetünk ennek a különleges utazásnak!

Takács Linda

Beauty & Personal Care
marketingvezető,
Unilever Magyarország

OPERA

EIFFEL

BALETT

BALETTINTÉZET

ZENEKAR

KÓRUS

GYERMEKKAR

- 3 **Tisztelt Zenekedvelők!**
Takács Linda beköszöntője
- 6 **Jól alkalmazkodunk egymáshoz**
Címlapinterjú
- 10 **Megtisztulási kísérlet sci-fibe ágyazva**
Almási-Tóth András a Lohengrinről
- 14 **A hidegvérű wagnerista**
Egils Silīņš nyilatkozott
- 18 **Díszletek élettartam-garanciával**
Szolgáltatások: díszletgyártás
- 22 **Zenében élve**
Interjú Benyus Jánossal
- 24 **Mediterrán ízek**
Sztárestek zongorával: Ludovic Tézier
- 26 **Wagner-tájfut**
Aranykor: Wagner
- 28 **Visszatérések**
Kesselyák Gergellyel beszélgettünk
- 32 **Mozartot, „énekelve”**
Opera141: Fejérvári Zoltán
- 34 **Emelkedett pillanatok**
Díjak augusztus 20. alkalmából
- 36 **A takarásból a hegytetőre**
Életmód: Barabás Izabella
- 40 **Pólótól az alkalmi ruháig**
Divat: Schiffer Miklós

- 44 **Opera a sivatagban**
Operaházak: Dubaji Opera
- 48 **A befutó: Harangozó Gyula**
Operaházi balett-történet
- 52 **A Lohengrin-sisak rejtélye**
Archív
- 54 **Keleti varázslat**
A bajadér
- 56 **A kultúra lovagjai**
Armida
- 58 **Elgurult a gyógyszer**
A csengő
- 60 **Szezonösszegezés**
Csillagóra Gála
- 62 **Akit a „színházillat” rabul ejtett**
Operarajongó: Lovas Erika

OPERA A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ MAGAZINJA

FELELŐS KIADÓ:
SZERKESZTŐ:
KÉPSZERKESZTŐ:
ARCULAT:
KORREKTOR:
GRAFIKAI TERVEZÉS, TÖRDELÉS:

Dr. Ókovács Szilveszter főigazgató
Filip Viktória
Csádi Ádám
Mátai és Végh Kreatív Műhely
Hajdú Livia
Kohán József

HIRDETÉSFELVÉTEL:
ISSN 1789-4093
INGYENES KIADVÁNY,
LAPZÁRTA:

marketing@opera.hu

2025. október 13.

SZERZŐK: Filip Viktória | Dr. Gara Márk | Jászay Tamás | Karczag Márton | Kondor Kata | László Ferenc | Mártonffy Marcell Miklós | Pallós Tamás
Papp Tímea | Ur Máté | Várhegyi András

CÍMLAPFOTÓ: Nagy Attila

FOTÓK: Berecz Valtér | Böröcz Balázs | Marco Brescia © Teatro alla Scala | Csádi Ádám | Csibi Szilvia | Csillag Pál | Domokos Attila | Dubaji Opera
Emmer László | Erdélyi Gábor | Gyarmati Zsófia | Herman Péter | Gregor Hohenberg | Horváth Adrienne | Kummer János | Nagy Attila
OPERA Emléktár | Opernhaus Zürich | Pályi Zsófia | Rákossy Péter

Jól alkalmazkodunk egymáshoz

Szerző: László Ferenc

Színpadon ugyan ritkán szerepelnek együtt, ám a derűs összhang így is tökéletes közöttük. Éppenséggel a *kamaraénekesi címet is egyszerre viseli* a 2025/26-os évadban a művészházaspár, a szoprán Kriszta Kinga és a tenor Horváth István.

Mindketten 2010-ben csatlakoztatok az OPERA együtteséhez, de ide még nem párként érkeztek. Bár ha jól tudom, azért már ismertétek egymást.

Horváth István: Igen, volt korábban egyetlen közös pécsi előadásunk, ott már felfigyeltünk egymásra, de akkor éppen csak megismerkedtünk.

Kriszta Kinga: Emlékszem, én akkor már készültem felköltözni Budapestre, Isti is mondta, hogy egyre több pesti munkája van, ezért még minden hátsó gondolat nélkül bízattam, hogy jöjjön csak fel ő is...

HI: ...és én megfogadtam a tanácsot. Itt az OPERÁ-ban azután újra összetalálkoztunk egymással, és habár nemigen voltak közös előadásaink, azért a közeg, a közös pálya és az azonos érdeklődés így is összehozott kettőnket.

Ide Debrecen, illetve Pécs felől érkeztek annak idején, de egyebekben is nagy út állt már mögöttetek. Magához az opera műfajához mennyire volt könnyű eltalálnotok?

KK: Én Nagyváradon születtem, és sokat énekeltem, mint jószerint minden más gyerek, azonban sem az opera, sem a szólista-ság nem volt eltervezett, kezdettől tudatos választás a részemről. Voltaképpen még azt sem éreztem meghatározó döntésnek, hogy a zeneművészeti képzés, magánének szak hallgatójává váltam, mert nem láttam át egészében a képességeimet, az előttem álló lehetőségeket. Az igazat megvallva, még itt a Házban is kellett hozzá úgy két-három év, amíg végre elhittem: igen, operaénekesnő vagyok, lesz itt jövőm.

HI: Az enyém göröngyös út, hiszen 15 éves koromig nem is találkoztam a műfajjal. Pécsi gimnazistaként azután voltak kötelező

színházlátogatásaink, és ha nem is mindjárt az első, de a második opera-előadás, a *Tosca* nagyon megragadta a fantáziámat. A legelső opera amúgy *A sevillai borbély* volt, amiben azóta sokszor felléptem, de kamaszkoromban Puccini sokkal jobban megérintett: azt a pécsi *Toscát* annyiszor megnéztem, ahányszor csak tudtam, jeggyel és jegy nélkül bekéredzkedve egyaránt. Apukám tanácsára aztán beiratkoztam a kántorképzőbe, ahol azért már jelezték, hogy érdemes lenne komolyabban foglalkoznom a hangommal. De még nekem is jó pár évembe beletelt, amíg el tudtam képzelni magamról, hogy elérhetem azt, amit mára elértem.

Milyenek voltak az első operaházi élményeitek?

HI: Bevallom, én kezdetben nagyon meg voltam illetődve már magától ettől a csodálatos épülettől, a nézőtértől, a sokkal élénkebben reagáló budapesti közönségtől, és persze az idősebb, nevesebb kollégáktól is. De nem lehetett okom panaszkodni, mert a hölgyek végtelenül kedvesen fogadtak, és az itt éneklő, már akkor nagynevű tenorok is jóindulatúan figyelték a próbálkozásaimat. Bár ebben talán az is közrejátszhatott, hogy az első itteni szerepeimért (*Almaviva*, *Ernesto*) nem folyt kimondottan öldöklő küzdelem.

KK: Nekem elsőre nem is az Operaházzal, hanem a Vígszínházzal volt találkozásom, mert Papagenaként először abban *A varázsfuvolában* szerepeltem (az izgalmasan tótágast álló Marton László-rendezésben), amelyet ott mutattunk be. Aztán ugyanott átvettem *Pamina* szerepét, majd következett, már a Házban, a *Hunyadi László* Gara Máriája, és így lépésenként, fokozatosan kerültem mind beljebb a társulatba. Talán ezért sem éreztem az Istiéhez hasonló mértékű megilletődöttséget.

○ Horváth István, Kriszta Kinga - Fotó: Nagy Attila

E másfél évtizedből melyek voltak a számotokra legfontosabb előadások és szerepek?

KK: Nekem ilyen volt a *Hunyadi László*, de a *János vitéz* is, hiszen mindkettőben átélhettem a közönséggel való találkozás és a közönségnevelés szépségét. És persze aktuálisan ilyenek a nagy Puccini-szerepek: Liù és Cso-cso-szán.

HI: Volt a kezdet kezdetén a *Don Pasquale*, aztán A *vihar* Calibanja: életem talán legnehezebb szerepe egy egészen rendkívüli, megismételhetetlen produkcióban. Nagyon szeretem a *Rigolettót*, és hát a *Bohéméletet*: az a Nádasdy-féle rendezés mindenkinek csúcsműve, ha akár csak egyetlen sorozat erejéig is sikerül oda bekerülnie.

A 2025/26-os szezon mindkettőtök számára kitüntetett jelentőségű, méghozzá szó szerint, hiszen egyként elnyertétek az évad kamaraénekesi címét. Milyen feladatok várnak Rátok?

HI: Nekem gazdag és szép évadom lesz, még ha nem is lesz új bemutatóm. Eljutottam a *Bohémélettel* Dubajba, járok majd Japánban, leszek Tamino, Edgardo és Don Ottavio is. Az utóbbinak külön is örülök, mivel régen nem énekeltam azt a szólamot – és most felkészültebben és tapasztaltabban találkozhatok a darabbal. Újra játszunk majd a *Valuskát*, amiben a Direktor nem túl hosszú, de rendkívül nehéz szólama az enyém. E szerep kapcsán hatalmas büszkeségem, hogy annak idején a már nagybeteg Eötvös Péter milyen kedvesen, a lehető legnagyobb jóindulattal és nyitottsággal fogadta a felvételeimet, amikor felkerestem otthonában, hogy együtt, közös munkával a torkomhoz igazítsuk a szólamot. Akkor valami olyasmit tapasztalhattam meg, ami mondjuk Verdi korában még teljesen természetes volt: azt, hogy a zeneszerző a konkrét előadó képességeivel számolva komponál.

○ Horváth István – A vihar, 2016 – Fotó: Csibí Szilvia

○ Kriszta Kinga, Horváth István – Fotó: Nagy Attila

lévén így is a lehető legközelebbi tanúi vagytok a másik felkészülésének, sikereinek, feszültségének vagy éppen szorongásának. Ezt hogyan kezeltétek?

HI: Néha bizony van idegeskedés, hiszen az énekesnek előadási napokon rögtön azzal a feszültséggel indul a reggele, hogy rendben van-e a hangja. Ilyenkor sokat segít, hogy a partner számára is ismerős ez a helyzet.

KK: Ilyen esetben szólnunk sem kell, hiszen annyira jól ismerjük már egymást. Türelmesen kivárjuk, hogy a másik rátaláljon a saját napi ritmusára. Azt hiszem, egyébként is az a legfőbb titkunk, hogy jól alkalmazkodunk egymáshoz. ○

Ti ugyan igazán ritkán, szinte csak elvétve szerepeltek közös előadásban, de művészházaspár

○ Kriszta Kinga – Hunyadi László, 2023 – Fotó: Berecz Valter

Megtisztulási kísérlet sci-fibe ágyazva

Szerző: Kondor Kata

Kettős szereposztásban, a nemzetközi zenei élet feltörekvő Wagner-énekesei és hazai művésznagyságok közreműködésével kerül sor november 15-én *az új évad első premierjére, Wagner Lohengrinjére.* A produkció rendezőjével, Almási-Tóth Andrással beszélgettünk.

○ Almási-Tóth András - Fotó: Emmer László

Nem számított rá, hogy valaha színre állítja a hattyúlovag történetét, vallja meg a Magyar Állami Operaház művészeti igazgatója, hiszen ahogy látja, a darabban csupa problematikus részletre bukkanhatunk: „Egy mindenki fölött álló, Übermensch-szerű figura jelenik meg a földi létben, akit ugyanakkor profanizál az emberek világa, így végül tovább kell indulnia” – magyarázza Almási-Tóth András. „Mindezt könnyen értelmezhetjük a germán felsőbbrendűség-érzés megnyilvánulásaként. Ráadásul egy erős férfitársadalom jelenik meg az operában, ahol a nő csak nagyon alárendelt viszonyban létezhet, még azt sem kérdezheti meg, ki is valójában a férje. Ezek a vonások nem teszik túl szimpatikussá a karaktereket” – teszi hozzá. A nemzetközi operaéletben az utóbbi években mindig a történetnek valamiféle átalakításával, gyakran kifordításával próbáltak úrrá lenni a nehézségeken, de ő úgy gondolja, az volna a cél, hogy miközben a mű cselekménye kerül színpadra, mégis képes legyen eredeti erejével hatni, tehát a zene által sugallt érzelmi világot képezze le.

Koncepciója középpontjában a fény és a sötét örök harca áll, a mű tétje valójában az, hogy melyik oldalon köteleződik el Brabant új uralkodója, a gyermek Gottfried – a Lohengrin által képviselt világosság, vagy az Ortrud által vezetett démoni erők mellett. „Ez egy metafizikai probléma, valójában a világ sorsáról van szó. A Grál-elbeszélés után nem sokkal a lovag el is mondja: Gottfried lelke megtisztulhatott volna Ortrud hatása alól, ha Elsa egy évig Lohengrinnel marad, így viszont az emberek változatlanul kapják vissza a leendő uralkodójukat. Ez pedig nem sok jót ígér.” A rendező arra is kitér, hogy Elsa igazából csak eszköz az egész történetben. Épp az okozza tragikus vesztét, amikor erről rájön, hiszen mindaddig teljesen átadta magát a férfinak. „Megálmodott magának egy

hőst, és egyszer csak eljött valaki, aki ezt az ideált beteljesíti. Csakhogy ettől kezdve általában semmi mást nem látunk, mint amire vágyunk. Elsa is elveszíti a kapcsolatát a valósággal, és amikor mégis szembesül vele, abba belehal.”

A rendező Elsa alakját a görög mitológiai hősnőhöz, Szemeléhez hasonlítja, aki szintén nem bírta elviselni, amikor kedvese, Zeusz teljes isteni valójában jelent meg előtte. „De nem arról van szó, hogy a nő elrontja a helyzetet azáltal, hogy felteszi a tiltott kérdést. Ortrud egyfajta emancipált figuraként jelenik meg, aki ráébreszti: így nem lehet élni. És akkor Elsa azt kérdezi magától: ki is vagyok én ebben a történetben? Ahhoz, hogy rájöjjenek, tisztában kell lennem azzal, te ki vagy. Részéről ez egy lépés az önmegismerés és afelé, hogy a saját viszonyait reálisan szemlélje.”

Lohengrin és Ortrud ellentétét ugyanakkor a rendező mégsem látja pusztán jó és rossz szembenállásának, hiszen ennél mindkét figura összetettebb szerepkört tölt be a darabban. „Ortrudot sokkal őszintébbnek érzem, mint Lohengrint, akinek hazudnia és titkolóznia kell, hogy maradhasson. A nő zsigeri lény, és még ha a démoni erőket is képviseli, a két oldal csak együtt tud létezni. Wagnernél központi kérdés, hogyan lehet az érzékiséget integrálni az intellektusba, jó példa rá Kundry alakja a *Parsifal*ban, amit szintén megrendeztem, de már a *Tannhäuser* Vénuszánál is ezzel a kérdéssel találkozhatunk. Ez a kettősség a díszletben is megjelenik: két szobát látunk majd egymás mellett, Lohengriné arany, míg Ortrudé fekete színű, és párhuzamosan zajlanak az események. Két hattyú is feltűnik a színen, szintén egy fekete és egy arany, amelyek között állandó feszültség lesz tapasztalható.”

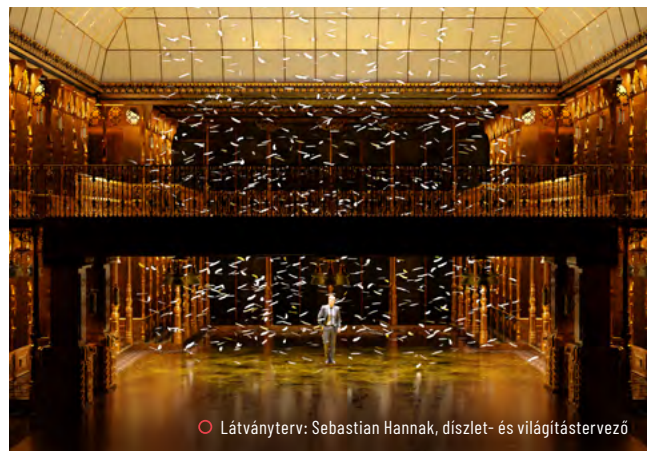

A rendező alkotótársaival Sebastian Hannak díszlet- és Lisztópád Krisztina jelmeztervezővel igen sajátos látványvilágot álmodtak meg. „A steampunk filmstílusból indultunk ki, amely tulajdonképpen a Verne-regények világa, egy jövőbe helyezett 19. század. A korszak elemei futurisztikus motívumokkal keverednek, hiszen Wagner is egyesítette a középkort a 19. századdal, egyfajta fantáziavilágban és szinte filmes időkezeléssel. Ennek a megjelenítésmódnak erősen stílizált változata adja majd az előadás keretét, amelyben egészen szürreális dolgok történnek: egyszer csak kinőnek a virágok, megjelenik a két hattyú. A színpadi környezetnek sci-fi- és meseszerű vonásai lesznek.”

A produkció dirigensével, Rajna Martinnal, az OPERA első karmesterével jelenleg elsősorban a praktikus kérdésekről, a tételrendezés és az akusztika lehetőségeiről egyeztetnek. Az énekkar szerepe igen speciális, miközben nagyon sokat vannak a színen, eléggé passzívan vesznek részt az eseményekben – magyarázza a rendező –, a görög drámák kórusára emlékeztetnek. „Csak sodródni az eseményekkel, önálló szándékuk nincs. Minden vezető képes manipulálni őket, igazából mindegy nekik, hogy Lohengrin, Heinrich, Telramund vagy Ortrud uralkodik. Meg se kérdezik, ki ez a hattyúval érkező, titokzatos idegen, csak hódolnak előtte, ami szintén erre utal.” Az alkotók ennek megfelelően igyekeznek megtalálni a megfelelő helyüket a színpadon, hogy a szereplők viszonya is egyértelmű legyen, de persze mindenki a lehető legjobban hallatsszon.

Az előadás kettős szereposztásban lesz látható, az egyikben a nemzetközi operaélet külföldön már bizonyított Wagner-előadói hallhatók: a fiatal amerikai tenor, Christopher Sokolowski, aki nemrég Németországban debütált Lohengrinként, Johanni van Oostrum, aki már sokféle énekelte Elsa

szerepét, többek között a Bajor Állami Operaházban. Telramundot a Budapesten már többször fellépő Egils Siliņš formálja meg, míg Ortrud az erdélyi származású Met-sztár, Kutasi Judit lesz. A másik szereposztás énekeseit alighanem egyetlen operarajongónak sem kell bemutatni: Brickner Szabolcs, Kolonits Klára, Szemerédy Károly és Rálik Szilvia lép színpadra.

○ Látványterv: Sebastian Hannak, díszlet- és világítástervező

„Tavaly tanítottam a Solti Akadémián, utána pedig nálunk is koncertet adtak a képzés korábbi, már híressé vált növendékei. Akkor merült fel, hogy létre kellene hozni egy előadást csupa feltörekvő vagy nem olyan régen befutott sztárral. Most ezt sikerül megvalósítani, aminek köszönhetően két nagyon különböző típusú előadás jön majd létre” – magyarázza a rendező. „Nem mindegy, hogy a szerepet idősebb vagy fiatalabb előadó, egy törekényebb alkatú vagy egy határozottabb kisugárással rendelkező művész alakítja majd. Persze a koncepció ugyanaz marad, de közben valahol mégis kétfajta produkciót kell rendezni. Épp ettől lesz izgalmas.” ○

OPERA KLUB

CSATLAKOZZON
AZ OPERA KLUBHOZ,
ÉS RÉSZESÜLJÖN
A TAGSÁGGAL JÁRÓ
ELŐNYÖKBEN!

TOVÁBBI INFORMÁCIÓ:

A hidegvérű wagnerista

Szerző: Jászay Tamás

A lettországi Egils Silinš ősszel újra az Operaház vendége lesz. A Wagner-énekléshez szükséges megfelelő fizikai és mentális kondícióról, a magyar zenészekről és közönségről is beszélt. Meg arról, hogy *Telramund összetett karakterének* mely aspektusáról szoktak megfeledkezni az énekesek.

Ha jól tudom, Wagner és az ön esetében viszonylag kései találkozásról beszélhetünk: 2001-ben Chicagóban a *Parsifal*ból Klingsort énekelte először. Akkor jött csak el Wagner ideje?

Valójában annyi történt, hogy a pályám első húsz évében főként olasz, francia és orosz repertoárt ajánlottak nekem, különösen Bécsben, én pedig egyáltalán nem gondoltam Wagnerre. A chicagói felkérés igazi meglepetés volt. A szereposztásért felelős igazgató hallott egy olasz operában a Staatsoperben, és ezután ajánlotta fel Klingsor szerepét. Úgy véltem, igazi kihívás lesz, és elfogadtam... Ez volt a Wagnerrel közös hosszú utam kezdete.

○ Egils Silinš - Siegfried, 2017 - Fotó: Rákossy Péter

Egy interjúban mondta, hogy Wagnert énekelni mindig komoly teher, míg más szerzők művei, például az olasz repertoár, valójában felszabadítja önt. Miféle szabadságra gondolt?

Ennyi, Wagnerrel töltött év után már nem érzem ezt tehernek, de eleinte valóban úgy gondoltam, hogy másokat is kell énekelnem ahhoz, hogy megőrizsem a hangom hajlékonyságát. Ma már úgy vélem, Wagner zenéje természetesen illik a hangszínemhez, és nem formálok meg másként, mint a repertoár többi darabját. A technikám ugyanaz, a legato is ugyanaz, de természetesen nagyon figyelek a szöveg kiejtésére és hangsúlyozására. A szabadság számomra azt jelenti, hogy jó akusztikájú térben énekelhetek, és a karmesternek köszönhetően az egyensúly is megfelelő a zenekarral. Csak így tudom megfelelően közvetíteni Wagner dinamikáját, követni a szerző akaratát, és hű maradni a zenéjéhez. Ahhoz, hogy Wagnert tudjon előadni, fontos, hogy az ember jó fizikai állapotban legyen, mértékkel sportoljon, és egészséges maradjon. Ne feledje, hogy ezek az operák nagyon hosszúak, és az egész testet igénybe veszik – különösen a hátat és a térdet. Mentálisan is mindig „ott kell lenni”: fókuszálni, mérni és kontrollálni az erőtartalekokat, nem beszélni túl sokat, különösen előadásnapokon, és kerülni a környezet befolyásoló tényezőit. Egy balti ország szülőteként „hidegvér” csörgedezik az ereimben, így nem olyan nehéz ezt a hozzáállást fenntartani.

Beszéljünk Wagner és a közönség viszonyáról! Más országokhoz hasonlóan nálunk is viszonylag szűk a Wagner-rajongók tábora, de például az ön 2018-as akciója, amikor a hollandi áriáját egy aluljáróban énekelte, egyértelműen szélesebb

kört kívánt megszólítani. Miért fontos ez önnek?

Mindig azt mondom, hogy Wagnert élőben kell hallani ahhoz, hogy megértsük és megérezzük azt a rengeteg részletet és finomságot, amit a hangszerezésbe rejtett. A 2018-as akció célja nem csak az volt, hogy közönséget vonzzon, hanem hogy meggyőzzük a lett kormányt: engedélyezze és támogassa egy rigai színház felújítását, ahol Wagner évekig dolgozott. Mindig készen állok, hogy terjesszem Wagner zenéjét szerte a világon.

Többször is volt szerencsénk önt Budapesten köszönteni: hallottuk a *Siegfried* bemutatóján az Operaházban, valamint a Müpa Wagner-napjain. Nagyszámú nemzetközi tapasztalata birtokában hogyan látja a magyarok és Wagner viszonyát?

Mindig örömmel lépek fel önöknél: az Operaház és a Müpa fantasztikus helyszínek, és a magyar zenészek feltétlenül rendelkeznek a megfelelő szakértelemmel és képességekkel Wagner előadásához. Fantasztikus muzsikusok vannak az országban, akik technikailag nagyon magas szinten tudják megszólaltatni ezt a nehéz repertoárt. Eddigi tapasztalataim a magyar közönséggel szintén kiválóak voltak. A hallgatóság jól érti és értékeli Wagner zenéjét. És persze Budapest közel van Bécshez, a muzsika fővárosához: a zene iránti érzékenység innen is kisugárzik, és nagyon is jelen van a magyar levegőben.

Novemberben az OPERA új *Lohengrin*-produkciójában hallhatjuk. Az elmúlt években Friedrich von Telramund szerepét olyan neves rendezőknél énekelte, mint Katharina Wagner, Mundruczó Kornél, Claus Guth, Andreas Homoki vagy

Egils Silins - Parsifal, 2018 - Fotó: Opernhaus Zürich, A. Bofill

Kasper Holten. Énekesként mi a véleménye a markáns rendezői koncepciókról?

A bécsi Staatsoper Homoki-féle produkciójában tudtam leginkább kibontakoztatni a szerep karakterét. Claus Guth Lohengrin-rendezése szintén nagyon szép és intenzív volt. Nyitott vagyok mindenféle rendezői koncepcióra, legyen az modern vagy klasszikus, amíg azok intelligensek, illetve logikus ötleteket tartalmaznak és hűek Wagner műveinek értelméhez és szellemiségéhez.

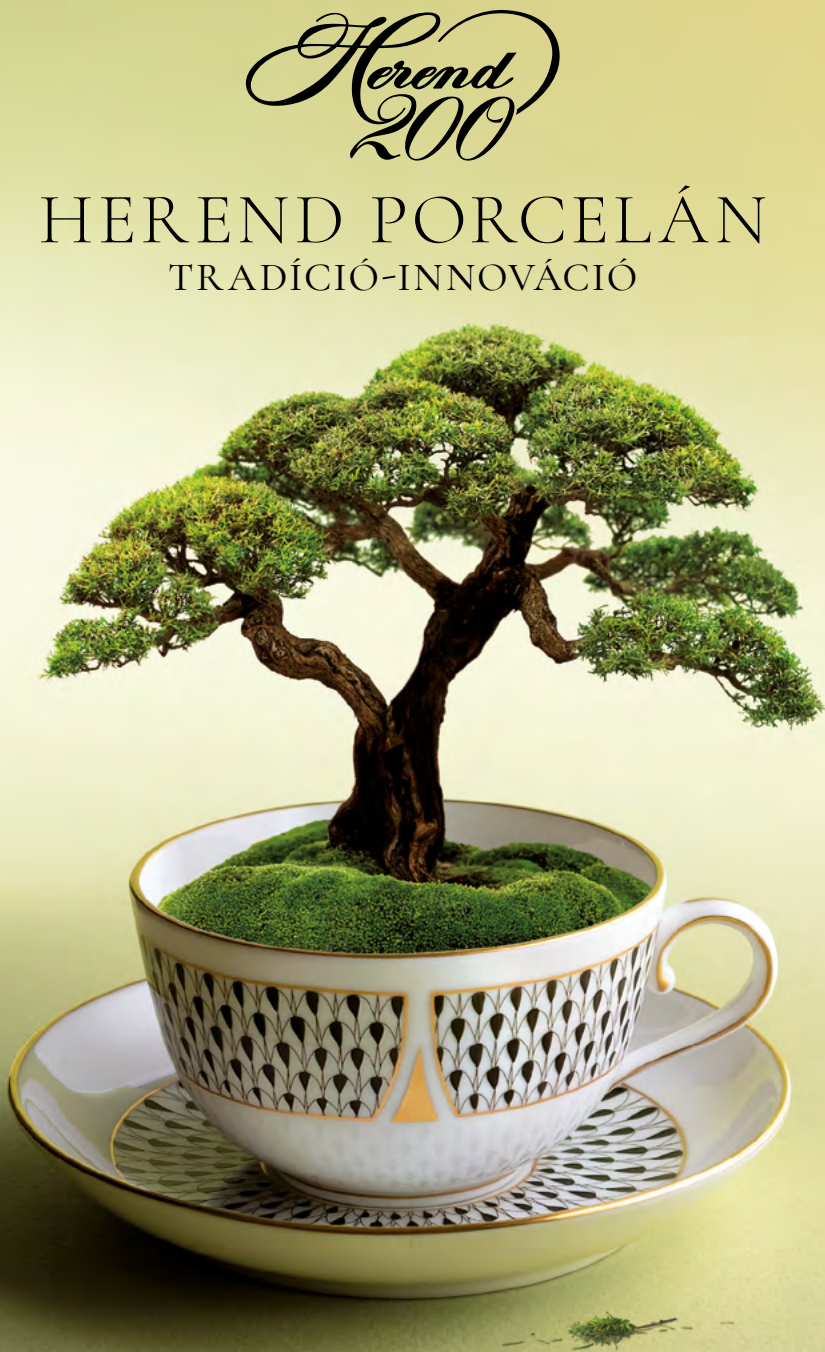
A számos találkozás után hogyan változott meg a véleménye Telramundról, a Lohengrin negatív szereplőjéről? Mit lát benne ma másként, mint amikor először énekelt?

A negatív karaktereket mindig könnyebb eljátszani és megformálni, mint a pozitív hősöket. Telramund szerepe technikailag nagyon összetett: ezt az igazán nehéz szöveget csak kiváló vokális formában lehet elénekelni. Ennyi év tapasztalattal már tudom, hogyan koncentrálni és uraljam a szöveg nehézségeit. Fontos, hogy soha ne erőltessem feleslegesen a hangomat. Telramund a rosszindulat, egy adag nemesség, hatalom (amit néhány énekes hajlamos elfelejteni) és kapzsiság

keveréke – izgalmas ezeket az erős jellemvonásokat megformálni. A szerepnek akadnak párhuzamai a Wagner-életműben: például Wotan karaktere is olyan erős figura, akiben ellentétes, egymásnak feszülő érzelmek találkoznak, miközben mindvégig megőrzi a nemességet és az erőteljes eleganciát.

Öt éven át volt a rigai opera intendánsa. Hogyan tudta összeegyeztetni az éneklést a más jellegű munkával?

Valóban nem volt könnyű az intendánsi feladatok és a színpadi fellépések egyensúlyát megtalálni, de még ez idő alatt is sokat énekeltem, közben pedig több fontos célot is megvalósítottam az operaházban. Igaz, sok kompromisszumot kellett kötnöm, szabadidőm pedig gyakorlatilag nem volt. Intendánsként mindig az volt a célom, hogy a lényegre koncentrálnak, megoldjam a problémákat, és a lehető leggyorsabban hozzak logikus döntéseket az eredmények elérése érdekében. A legnagyobb kihívást talán az jelentette, hogy ennyi feladat között új szerepeket tanuljak, de ekkor debütáltam Hans Sachsként Marek Janowski vezényletével, amiért nagyon keményen megdolgoztam. Most végre jobban tudok koncentrálni az éneklésre és van időm lazítani is. ◊

Viktória H-8440 Herend, Kossuth Lajos utca 135. Tel.: +3688 523 223	Porcelán Palota H-1051 Budapest, József nádortér 10-11. Tel.: +3620 241 5736	Belvedere H-1061 Budapest, Andrássy út 16. Tel.: +361 374 0006	Hadik H-1014 Budapest, Szentháromság utca 5. Tel.: +361 225 1051
--	---	---	---

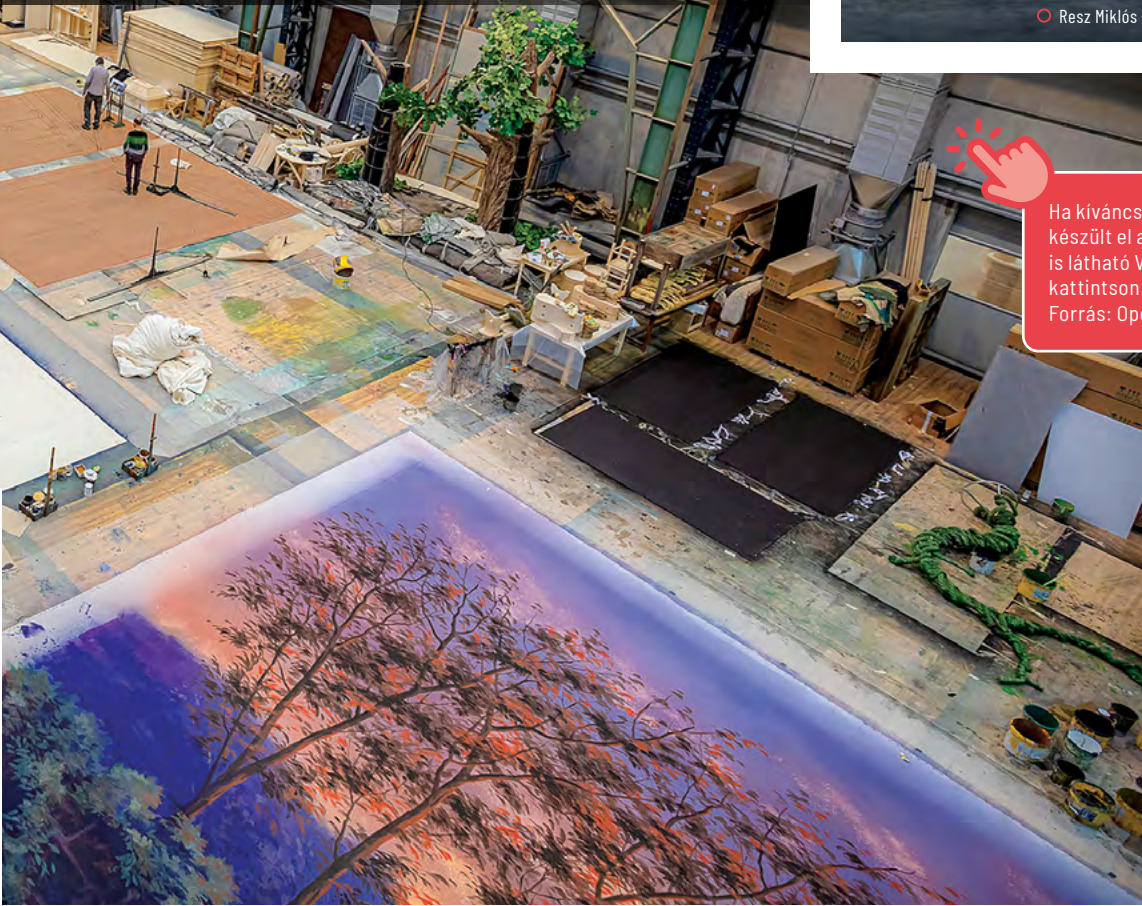
Díszletek élettartam-garanciával

Szerző: Papp Tímea

Az opera összművészeti műfaj, amelyben a látvány is kiemelt szerepet kap. Az OPERÁ-ban erre különösen ügyelnek, és nem csupán a tervezők, hanem a gyártási osztály minden tagja, akik szaktudásban és elhivatottságban nemzetközi összehasonlításban is *a legjobbak közé tartoznak.*

A gyártási osztály mint szervezeti egység két nagy csoportból áll, tudom meg Resz Miklóstól, az osztály vezetőjétől. Mintegy hetvenen dolgoznak a jelmezeken a varrodákban, a cipész-, kalapos- és parókaműhelyekben, míg ötvenen felelnek a díszletek gyártásáért. Komplex a munka, ezért szükséges lakatos- és asztalosműhely hét, illetve tizenkét fővel, valamint egy festőműterem, ahol tíz festő- és három szobrászművész végzettségű kolléga mellett dolgoznak még mintegy tízen, köztük díszletvarrók és kárpitosok is.

◉ Etfel Műhelyház, Újrah Gúszáv festőműterem - Fotó: Nagy Attila

Ha kíváncsi arra, hogyan készült el az októberben is látható Valuska díszlete, kattintson ide! Forrás: Opera Café

◉ Resz Miklós - Fotó: Berecz Valter

Mielőtt ez utóbbin meglepődnék, Miklós gyorsan elmondja az okát. Egy festett hátér jellemzően tizenhármas méter széles és tizenkét-tizenhárom méter magas, ami csak nagyjából fejszámolással is kétszázhusz-kétszáznegyven négyzetmétert jelent. Hihetetlen méret, gondolok bele, pláne micsoda munka, ha ezt a bárki által megvásárolható, teljesen átlagos százötven centi szélességű anyagból kell megvarrni. A hungarocellból kifaragott díszletelemeket is, legyenek azok díszítések, plasztikák vagy szobrok, textilborítással kell ellátni nem csupán azért, hogy védve legyenek használat közben, így tartósabbak legyenek, hanem azért is, mert aki próbált már hungarocellat festeni, pontosan tudja, hogy a lehetetlen küldetések egyike vállalkozik. A textil ezt is könnyíti, a szabás-varrást pedig helyben végzik.

A műhelyeket támogató, adminisztratív és logisztikai feladatokat a scenikai iroda látja el, ahol a műszaki, azaz mérnöki, a pénzügyi és a gazdasági tervezést is végzik. Miklós kiemeli, hogy szigorú szabályozó környezetben kell dolgozniuk, rengeteg előírást kell betartani a munkavédelmitől a pénzügyi rendelkezésekig. Fontos, hogy egy évadra előre lássák, hogyan terhelődik a szezonban az egyes műhelyek kapacitása, mikor merülhet fel, hogy bevállalják, hogy más kulturális intézmények, színházak vagy filmek számára gyártanak díszletet vagy kelléket. De a prioritás természetesen mindig az OPERA.

A gyártási osztály feszített munkarendben dolgozik. Munkatársuk is részt vesz minden új produkció indító megbeszélésén, magyarázza Miklós, amelyen az alkotók prezentálják koncepciójukat az OPERA vezetőségének, illetve az érintett társulat, szervezeti egységek képviselőinek. Ekkor még nincsenek konkrét tervek a papíron, csupán inspirációk, vázlatok, ennek ellenére a szakértő szem már meg tudja ítélni, milyen volumenű munkáról lesz szó, mekkora kapacitást kell bevonni a gyártásba.

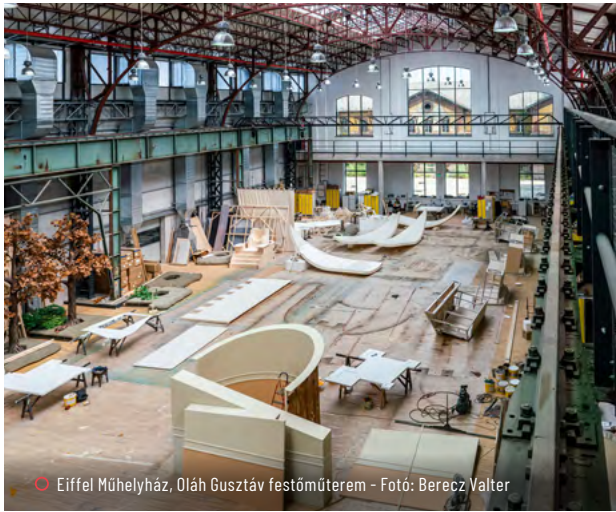
A tervfogatás időszakában, de még a konkrét gyártási tervek leadása előtt készülnek az első kalkulációk a költségek, valamint az üzemeltethetőség tekintetében. Ha itt is megvan a zöld lámpa, Miklósék megkapják a színes látványterveket és a léptékhelyes alaprajzokat, amelyek alapján újabb költségbebecslés történik. A többszöri számításnak nyomós oka van: ebben az etapban még lehet, vagy – mert a tervezők szeretik maximálisan kihasználni a lehetőségeiket, és mernek nagyot álmodni, hát finansiális okokból – kell is módosítani a terveken. Amikor aztán a kezelhető költségvetésen belül véglegessé válik a terv, újabb adminisztrációs folyamat indul.

Ennek egyik része a beszerzés, amihez minden díszletelemre kiterjedően meghatározák az ahhoz szükséges, műhelyekre lebontott gyártástechnológiákat és anyagfajtákat, utóbbiak pontos mennyiségét. Ehhez a sok részegységhez árajánlatot kérnek, és az aktuális egységárakat folyamatosan frissítik az adatbázisukban. Ha az olvasó azt gondolja, a díszlet ekkor még mindig csak papíron létezik, nem is járhatna tévesebb nyomon. Az OPERA színházi üzemméretéhez alkalmazkodó, komoly raktárral rendelkezik, amelyben a leggyakrabban szükséges anyagok, fenyő fűrészáru, különböző vastagságú rétegelt lemezek vagy épp hungarocell mind rendelkezésre állnak. A raktárkészlet felhasználásával elindulhat a gyártás, a „visszatöltés”, így a munka is folyamatos.

Az OPERA közönsége sokféle világot láthat a színpadon. Bár fő szabályként alkalmazható a másfél-két hónap a díszletgyártásra szükséges idő tekintetében, mégsem általánosíthatunk. Egy kevés díszletű, egy helyszíni kamaradarabhoz vagy egy sok vetítést alkalmazó előadáshoz elég néhány hét, de van produkció, amelynek a díszlete akár fél évig is készül. Ez a gyártási osztály részéről szemléletbeli rugalmasságot kíván.

Miklós úgy fogalmaz, nincs könnyebb vagy nehezebb díszlet, egyszerűen csak más. Nem csupán egy korhű barokk díszlet állíthatja őket kihívás elé, magyarázza. Egy mai modern realista környezet sem kevésbé az, mivel a néző abban él, azt pontosan ismeri, ezért az elvárásai is magasak. Egyszerre mindig két-három előadás díszletei készülnek a műhelyekben, természetesen különböző fázisokban. A gyártási időt az is módosíthatja, hogy épp hány díszleten dolgoznak, teszi hozzá Miklós.

Míg az alkotóknak és a nézőknek a premier dátuma számít, ezen a részlegen nem ez a nap a legfontosabb. Itt mindent a szereléshez időzítenek, ami a bemutató előtt egy-két héttel történik. Ilyenkor állítják össze a díszletet a színpadon, tehát valódi előadaskörnyezetben. Ezt követően már nem merülhetnek fel gyártási feladatok, maximum kisebb kiigazítási igények annak érdekében, hogy minél funkcionálisabban és praktikusabban használják az adott látványelemet. Miklós mond erre is példát: a teljes díszlet átfestéséről nem lehet szó, de ha egy művésznek kényelmesebb úgy, ha egy ajtó nem jobbra, hanem balra nyílik, azonnal cserélik a zsanért.

Eiffel Műhelyház, Oláh Gusztáv festőműterem - Fotó: Berecz Valter

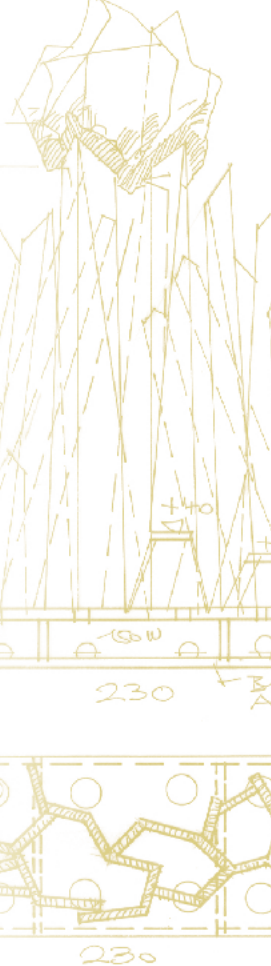
Eiffel Műhelyház, asztalosműhely - Fotó: Berecz Valter

Az előadást játsszák, a díszletet használják, ez pedig óhatatlanul kopással jár. A karbantartás is a gyártási osztályhoz tartozik, hiszen az adott díszlet készítői ismerik azt a legjobban, következésképp az OPERA teljes díszlet- és jelmezállományát Miklós munkatársai tartják karban.

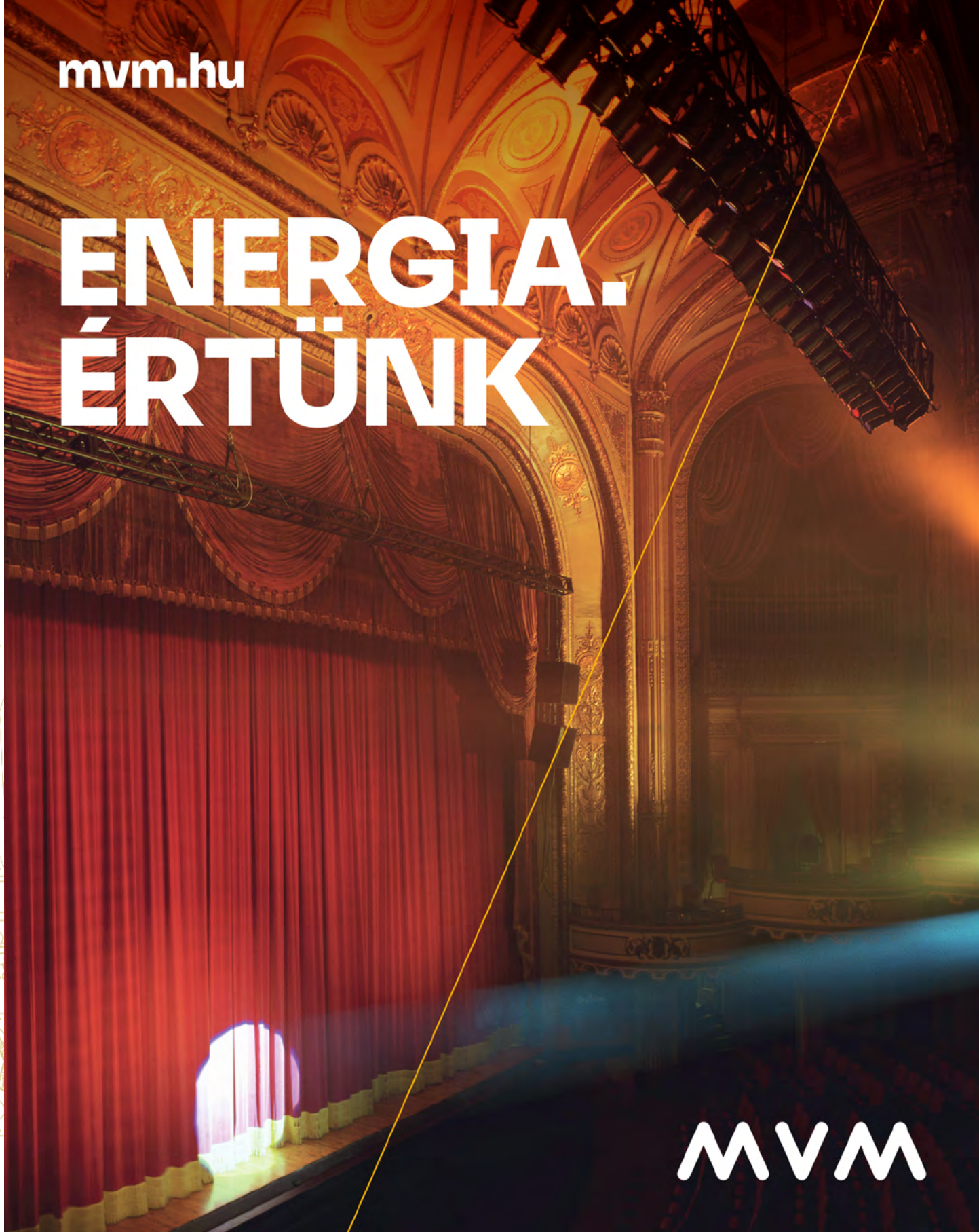
A külső gyártásra készülő díszletek esetében gyakorlatilag azonos a folyamat, hiszen tervek, pénzügyi keretek, határidők ugyanúgy léteznek, emiatt is tudnak gyorsan és hatékonyan ajánlatot adni. Fontos ugyanakkor, szögezi le, hogy a partnerintézmény hat-tízzenkét hónappal korábban vegye fel velük a kapcsolatot; azaz ha egy színház egy 2026 tavaszi bemutatójához keres díszletgyártót, most még épp időben érdeklődik az OPERÁ-ban azért, hogy pozitív választ kapjon. És nem csupán a gyártásra, de a teljes körű kiszolgálásra is kaphat ajánlatot, ugyanis a díszletszereléskor az OPERA műszaki munkatársai is ott vannak, sőt igény szerint a további szervizelést is vállalják.

Mindezt pedig a legmagasabb színvonalon teszik, legalábbis ezt mondják azok a Budapestre érkező rendezők és tervezők, akik Európa nagy operaházaiban szereztek komoly tapasztalatot, és a maguk területén abszolút sztárnak számítanak. Higgyünk nekik.

A Rajna kincse - Csikós Attila díszletterve, 1994

ENERGIA. ÉRTÜNK

Zenében élve

Szerző: Pallós Tamás

Nagycsaládban nőtt fel és maga is nagycsaládos; művészfamíliából indult és az ő gyermekei is zenét tanulnak. Mint vallja, náluk a hit és a közös zenélés a legfőbb összetartó erő. A 2025/26-os évadra vonatkozóan *Benyus János első kürtöst tüntették ki a Magyar Állami Operaház Zenekari Kamaraművésze címmel.*

Ismerve a családi hátterét, eleve elrendelés volt a zenészség?

Velem kapcsolatban valóban beszélhetünk eleve elrendelésről. Kilenc testvérem van, én vagyok a tizből az utolsó előtti. Nálunk mindenki zenét tanult, zenei pályára ment, én sem gondolkodtam másban. Gyerekként azt tudtam, hogy vannak orvosok, rendőrök, tűzoltók – és a muzsikások. Belecsöppen-tem a családi zenélésbe, sokat játszottunk együtt. Az 1980-as években kijártunk külföldre, ahol különböző nagyvárosokban utcazenéltünk. Mondhatom, hogy a hit és a közös muzsikálás tart össze minket. A mai napig működik a családi kamaraegyüttesünk. Mostanában már kevesebb koncertünk van, de főleg karácsonykor, illetve karitatív jelleggel vállaltunk fellépéseket. Mentünk idősekhez, elfekvőkbe, kórházakba, még börtönben is játszottunk.

A gyermekei is követik a példáját?

A nyolc közül hatan tanulnak zenét, a két óvoda még nem. Persze egyiküknél sem teszem kötelezővé, hogy zenész legyen. A legidősebb például gyógytornásznak készül, jövőre felvételizik.

○ Tóth Sámuel Csaba, Benyus János - Csillagóra gála, 2025 - Fotó: Nagy Attila

○ Benyus János - Fotó: Rákossy Péter

Amerikától Európán át Ázsiáig hat nemzetközi kürtversenygyőzelmet aratott. Miért tartotta fontosnak, hogy időről időre versenyeken vegyen részt? Ezek az alkalmak megerősítették a hivatásában?

Úgy éreztem, el kell induljak, ki kell menjek, hogy lássam, külföldön, nemzetközi szinten is megállom-e a helyemet. Így volt miért gyakorolnom. Fontos, hogy az embernek legyenek céljai, amiket szeretne elérni. A kitűzött célok és a versenyeredmények hozzájárultak a fejlődésemhez. Sok zenészt megismertem; láttam, ők hogyan készülnek. Az itthoni kürtös szakma egy elég szűk kör; a nemzetközi megmérettetések segítettek, hogy el tudjam magam helyezni ezen a téren. Szükségem volt a próbatételekre, az előkelő helyezéseknek köszönhetően az önbizalmam is nőtt.

2013 óta az OPERA Zenekar tagja, 2019-től pedig a Concerto Budapestben is játszik. Hogyan tudja egyeztetni, összehangolni a vállalásait?

Úgy érzem, a kettő jól kiegészíti egymást. Emellett még van egy kamaracsapatom is, az In Medias Brass. E 2010-ben alakult kvintett tagjaival szintén sokat voltunk külföldön Japántól Amerikáig; és a szereplésen túl versenyeken is részt vettünk. Hétből ötöt megnyertünk, kettőn másodikok lettünk. Itthon Junior Prima díjat kaptunk. A három terület, az opera, a Concerto Budapest és az In Medias Brass lényegében lefedi a zenei paletta teljességét, amiért nagyon hálás vagyok a sorsnak. És ezeken túl néha még szóló fellépésekre is hívnak. Az operát persze különösen szeretem, hiszen ez a legösszetettebb műfaj, de a szimfonikus zeneirodalom is fantasztikus. A kamarazenélés műhelymunka, amikor az ember kicsit kreatívabb tud lenni, megtanul igazán odafigyelni a partnereire. A szóló megint más, akkor egy az egyben az én elképzelésem valósulhat meg az adott mű előadása közben.

Olyan, technikailag nehéz hangszeren játszik, amely nagyon „feltűnő”, könnyű gikszerезni vele. Sohasem stresszelte ez a fajta túlzott „kitettség”?

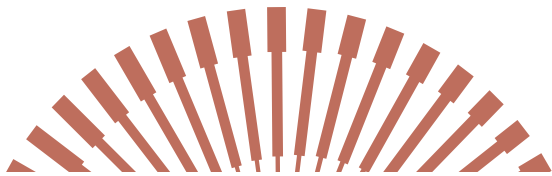
Visszaautalnék arra, amiről korábban beszél-tünk: az embernek szüksége van rutinra, önbizalomra, és hogy tudja, mire képes. Úgy kerültem be az OPERÁ-ba, hogy előtte tíz éven át a MÁV Szimfonikus Zenekarban játszottam. Mindig olyanokkal voltam körülveve, akik bíztak bennem. Az OPERÁ-ban sem első kürtösként kezdtem, a kollégák buzdítottak, hogy vállaljam el a posztot. Egészen más úgy játszani egy zenekarban, hogy érzem a társaim támogatását. Ez segít abban is, hogy a stressz a minimumra csökkenjen.

Vannak kedvenc operái?

Richard Strauss-rajongó vagyok. Megjegyzem, az ő édesapja jeles kürtvirtuóz volt. Strauss zseniális hangszerező, akinek a műveiben kiemelt szerepet kapnak a kürtök. Az első előadás, amiben itt játszottam, A rózsalovag máig meghatározó élményem, afféle mérföldkő az életemben. Belegondolva most is libabőrös leszek. A másik kedvencem tőle Az árnyék nélküli asszony. Ha éppen nem az árookban voltam, beültem meghallgatni. Cso-dálatos mű. Alig várom, hogy újra játsszuk.

Mondhatjuk, hogy a pályafutása tekintetében beérkezett?

Meglepetés volt, hogy megkaptam a kamaraművészi címet, előzetesen nem szóltak. Az átadásakor csak azt tudtam mondani: mindenki elhíheti, nem ezért a díjért jöttem, számos kiváló kollégám megérdemelte volna. Hálás vagyok érte, nagyon jólesik. Remélem, meg tudok maradni, annak, aki vagyok: férj és apa, akinek a munkája a rajongva szeretett hobbija. ○

Mediterrán ízek

Szerző: Jászay Tamás, Filip Viktória

A *Sztárestek zongorával* sorozat következő fellépője *a Földközi-tenger egyik legszebb régiójából származik*. A francia Ludovic Tézier november 9-én érkezik Budapestre, hogy a dalokon keresztül – és a komponisták szándékain túl – ezt az életérzést is közvetítse.

Fotó: Gregor Hohenberg, Sony Classical

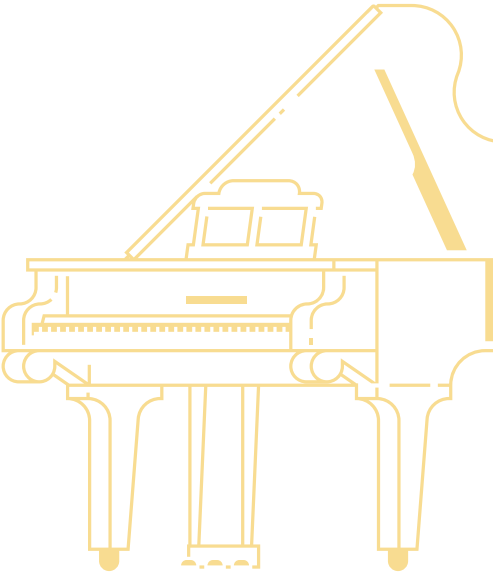
A marseille-i születésű, zeneszerető családból érkező bariton, Ludovic Tézier tehetségére a helyi és párizsi iskolák elvégzése után frankofón területeken figyeltek fel. Harmincéves volt, amikor második helyezést ért el Plácido Domingo énekversenyén, az Operalián, négy évvel később pedig már a New York-i Metropolitan színpadán állt Escamillóként. Közel harmincéves pályafutása során korunk egyik legkeresettebb baritonjává, valamint a világ vezető operaházainak és koncerttermeinek rendszeres fellépőjévé vált Berlintől Párizsig, Milánótól Londonig. Gyakori résztvevője nagymúltú fesztiváloknak, például Salzburghban, Aix-en-Provence-ban vagy épp a veronai Arénában. Az idei évet is a milánói Scalában indította A végzet hatalma Don Carlosaként. Tézier ugyanis ma a világ talán legismertebb Verdi-baritonja: tágas repertoárján előkelő helyet foglal el a *Macbeth*, a *Rigoletto*, a *Simon Boccanegra* címszerepe, de hallhattuk már Renatóként Az álarcosbálban, a *Falstaff* Fordjaként, a *Traviatában* Germont szerepében, illetve Posa márkiként a *Don Carlosban* is. És bár az operairodalom számos más alakját is életre keltette, azért Verdi marad az egyes számú szerelem.

Hogy miért? Egy 2024-es interjúban így beszél róla: „Valójában minden szerep abban segít, hogy Verdit jól énekeljem. Minden szín és árnyalat, amit Mozart vagy Donizetti karaktereinek előadása közben megszerzek, Verdinél ér célba. Nem a hangerőről beszélek, hanem a hang karbantartásáról és megőrzéséről, aminek a segítségével a Verdinél elvárható hangsúlyok megszületnek és fejlődnek. Röviden: ezekbe a szerepekbe egy egész életutat belesűrítetek.”

Budapesti dalestje után is egy Verdi-opera előkészületeibe kapcsolódik be, november végén ugyanis a *Macbeth* koncertszerű változatában énekel Vilniusban a Litván Nemzeti Opera és Balett Színházban.

Decemberben egy igazán különleges produkció részese lesz: Puccini *Toscáját* Párizsban, a Párizsi Nemzeti Opera állítja színpadra egy novembertől áprilisig tartó szériában. Cavaradossiként olyan tenorcsillagok tűndökölnék majd, mint Roberto Alagna, Yusif Eyvazov, Freddie De Tommaso és Jonas Kaufmann. Tézier jóbarátja, Kaufmann oldalán alakítja majd Scarpia szerepét. A két művész barátsága régre nyúlik vissza: egy 2010-es *Werther*-előadásban léptek először színpadra, azóta pedig számos alkalommal énekeltek együtt. 2022-ben közös duettalbumot is kiadtak *Insieme* címmel, amelynek hallgatásakor néha nehéz megállapítani mikor, ki énekel, olyannyira egységes a két voce hangzása.

A francia művész előszeretettel lép fel önálló hangversenyeken is, német és francia zeneszerzők műveire összpontosítva. A *Sztárestek zongorával* estjén is így tesz: Schumann, Mendelssohn és Wagner műveit tolmácsolja majd, és zenei csemegeként honfitársa, Jacques Ibert ritkán hallható dalaiból válogat. ○

Wagner-tájfun

Szerző: László Ferenc

A legfontosabb tudnivalók
Wagner életéről ebből
a videóból kiderül!
Forrás: Opera Café

Halász Péter - Fotó: Berecz Valtér

Az életmű középpontjába, egyúttal *Richard Wagner legszemélyesebb érzéseinek és indulatainak szenvedélyes világába* invitálta a közönséget az *Aranykor*-sorozat októberi alkalma.

Sümegi Eszter, Kovácsné István - A walküre, 2016 - Fotó: Pályi Zsófia

Richard Wagner

„[E]gész életemben sohasem élhettem át a szerelem igazi boldogságát” – írta 1854 decemberében egy Liszt Ferenchez szóló levelében Richard Wagner, és mint annyi más gánemberi kijelentését, úgy ezt a vallomását is inkább a végletessége és a hőfoka hitelesítette, mint a szikár tényyszerűség. Persze nem mintha az ekkor épp svájci menekültként élő művésznek nem lehetett volna ezen a téren is oka a panasza, hiszen (első) feleségét, Minát már mindenestől unta, új vonzalma pedig többé-kevésbé kilátástalannak ígérkezett – ez merőben hálátlan érzés. Zürichi jótevője, Otto Wesendonck feleségébe, a szép és nagy műveltségű Mathildébe szeretett bele ugyan is, ám vágyai, ha minden igaz, beteljesületlenek maradtak.

Az utókor szerencséjére mégsem bizonyult meddőnek ez az állapot, elvégre Wagner ennek köszönhetően csodálkozott rá „e legtisztább és legnemesebb szívű asszony” verseire, amelyek közül ötöt alig pár évvel később – egész életművében páratlan módon – ciklussá rendezve megzenésített. Ráadásul jellemző módon ebben az érzelmileg felajzott állapotban fogant meg Wagner fejében a *Trisztán és Izolda* megalkotásának gondolata is, amelyet a szerző a szerelem, „az álmok e legszebbike” emlékművéül szánt.

Szántó Andrea - Requiem, 2024 - Fotó: Berecz Valtér

S az Aranykor-koncerteken Szántó Andrea előadásában elhangzott *Wesendonck-dalok* jórészt éppenséggel e zenedráma előtanulmányául szolgált, amint arról legfőként a sorozat harmadik (*Im Treibhaus*) és ötödik darabja (*Träume*) tanúskodhat.

Aligha véletlen, hogy a féktelen szerelmi szenvedélyből abba a műbe is bősséggel jutott, amelynek teljes fogalmazványához 1854 nyarán látott hozzá a mester. Ez az opera nem más volt, mint a *Ring* második darabja, *A walküre*: az egymásra találás és a mindent legyőző sóvárgás, a büntelen (hiszen mitikus léptékű) testvérszerelmek feltartóztatatlan lendületű első felvonásával. Október 12-én Sieglinde és Siegmund pillanatok alatt felszikkasztó, majd a fagyos közegben mindent lángra lobbantó és sugárzó tavaszba fordító vonzalmát Sümegi Eszter és Kovácsné István énekszava tette érzékletessé, az ezúttal Cser Krisztián hangján megszólalt zord férjtől, Hundingtól sem zavartatva.

Wagner mindazonáltal nemcsak a szerelem, de szintúgy a gyűlölet érzése iránt is igencsak fogékony volt. A kor kritikuspapját, Eduard Hanslickot például szívből utálta, és ennek a negatív érzületnek meglepően sokat köszönhet *A nürnbergi mesterdalnokok*. A tudáskereső és hozzá nem értő Sixtus Beckmesser egyik mintája ugyanis kétségkívül Hanslick volt, aki a maga részéről viszonzta is ezt az ellen-szenvet. Jó eséllyel ennek is része volt abban, hogy az októberi Aranykor-koncert első számaként Halász Péter vezényletével elhangzott *Mesterdalnokok*-nyitányról a kérlelhetetlen ítéss ez írta: „Oly lelemény ez, melynek révén az opera vezérmotívumai behajigálatnak egy kromatikus folyamatba, ez pedig, akár valamiféle összhangzattani tájfún, hánnya-veti őket... Egyetlen dolog menti meg attól, hogy a világ legkellemetlenebb nyitányának nyilvánítsuk, és pedig az, hogy a *Trisztán és Izolda* előjátéka még borzalmasabb.”

A díjátadás felemelő pillanatairól készült összeállításunkat itt tekinthetik meg.
Forrás: Opera Café

Visszatérések

Szerző: Ur Máté

Az intézmény története során *először viselheti dirigens a Magyar Állami Operaház Kamaraművésze címet*. Kesselyák Gergely karmester-operarendező, egykori főzeneigazgató rövid kihagyás után ismét vezényel az Andrásy úti Ybl-palotában. Az elismerésről, a visszatérésről és a következő évad feladatairól is beszélgettünk.

dr. Ókovács Szilveszter főigazgató átadja Kesselyák Gergelynek a 2025/26 évad kamaraművésze díjat -
Fotó: Berecz Valter

Sok szállal kötödsz a Magyar Állami Operaházhoz. Milyen most a viszonyod az intézménnyel?
Tény, hogy nagy volt a sajtóvisszhangja annak, ahogyan két évvel ezelőtt eljöttem az OPE-
RÁ-ból, de azt már senki nem írta meg, hogy
miután elcsitultak a kedélyek, egy nagyon
konstruktív és érett személyiségekhez méltó
egyeztetés kezdődött dr. Ókovács Szilvesz-
ter főigazgató és köztem. Ennek eredménye,
hogy most ismét van szerződésem, és a nyár
elején talán az egyik legszebb évadomat zár-
tam a dalszínházban.

Hogyan fogadott a társulat?
Nagy örömmel tértem vissza és a munkatár-
sak is szívesen láttak viszont. Pozitívan éltem
meg azt az időszakot, amit kihagytam, és
most a lelkesedésem is nagyobb. Az elmúlt
fél évben első alkalommal vezényeltem Puc-
cini *Manon Lescaut* című operáját, volt egy ba-
lettprodukció, ami Massenet operáinak zenei
anyagából áll össze, illetve Verdi *Álarcosbálja*,
amit közel húsz év után vettem elő újra. Puc-
cini *Manon Lescaut*-ja egy nagyszabású fel-
újítás volt, ez lehetővé tette, hogy intenzív és
áldásos műhelymunka keretében készüljünk
fel az előadásra. Nem is kívánhattam volna
ideálisabb visszatérést.

**A jövő évadban, karmesterként
először te birtokolhatod a Magyar
Állami Operaház Kamaraművésze
címet.**
Ez egy gesztus, ami az előzőekben említett
folyamat lezárása. A magam részéről tényleg
büszke vagyok arra, hogy megvalósult egy
mintaszerű, intelligens párbeszéd, aminek
mindenki számára előnyös, látható következményei vannak.

**A következő évadban három
nagyon különböző programot
vezényelsz. Tudatosan alakult
ez így?**
Voltak a naptárban olyan kötöttségek, ami-
ket már nem tudtunk rugalmasan kezelni, de
alapvetően igyekeztem úgy alakítani az élete-
met, hogy az operaházi feladatok valamelyest
előnyt élvezzenek. Egy operát, egy szimfonikus
rockoperát és egy balettet is feladatul kaptam,
amelyek első látásra valóban különböznek, de
mindegyikkel megvan a saját történetem.

**A Toscát például több mint
kilencven alkalommal vezényelted.**
A Tosca az egyik legkedvesebb opera szá-
momra, és ha egészen pontos akarok lenni,
akkor kilencvenkétszer vezényeltem már.

Tosca, 2023 - Fotó: Rákossy Péter

○ Keszelyák Gergely - Operabá, 2019 - Fotó: Rákossy Péter

Jövő februárban nyolc előadást tervezünk, úgy tűnik tehát, hogy lesz egy apró jubileum is az életemben. Dr. Ókovács Szilveszter modern rendezése kerül újra színpadra, aminek a premierjét is én dirigáltam.

Az Operaház Seregi-féle Rómeó és Júliájával pedig húszéves a kapcsolatod.

2006-ban vagy 2007-ben dirigáltam először, és azóta, amikor csak előkerült, biztosan én voltam az egyik karmestere a produkciónak. Amikor főzeneigazgató voltam, Keveházi Gábor, az akkori balettigazgató hívta fel a figyelmemet arra, hogy hivatalban lévő operaházi főzeneigazgató Ferencsik János óta nem vezényelt balettet. Nem volt benne rutinom, így nem kaptam azonnal az alkalmon, de Prokofjev zenéje mindig is nagyon közel állt hozzám. Rábészéltek, hogy a Rómeó és Júlia testhezálló feladat lenne számomra, pont elvállaltam, de a sors fintora, hogy mire eljött az előadás időpontja, már lemondtam a főzeneigazgatói posztról. Ettől még mind a Rómeó, mind pedig a Seregi László által megálmodott koreográfia különösen fontos számomra. Most is a fülemben csengenek azok a gondolatokat, amiket Seregitől hallgatóimnak a Színház- és Filmművészeti Egyetemen.

Mindezek után egy rockopera mennyire testhezálló feladat?

Az az István, a király, amit mi játszottunk, az eredeti rockopera operai változata. Nincs hangosítás, nincsenek elektromos hangszerek: a Szörényi-Bródy-féle anyag szimfonikus változata hangzik el, Gyöngyösi Levente hangszerelésében. Ez egy olyan mű, amellyel sokaknak megvan a saját története. Nekem is megvan; sok különböző produkcióban vezényeltem: Szegeden, a Papp László Budapest Sportaréna-ban, Alföldi Róbert rendezésében, sőt, még a miskolci operafesztiválon is. Az operaházi változat bemutatójának szintén én voltam a karmestere, így ezt a művet is teljesen a sajátomnak érzem. ○

○ Az álarcosbál, 2025 - Fotó: Berecz Valter

TRESemmé

USED BY PROFESSIONALS

Lamellar SHINE

AKÁR 72 ÓRÁN
ÁT TARTÓ
FÉNYES HAJ*

SAMPON

HAJBALZSAM

KIÖBLÍTENDŐ
HAJPAKOLÁS

KIÖBLÍTÉST
NEM IGÉNYLŐ
HAJSZÉRUM

HAJVÉGÁPOLÓ
OLAJ

*a kondicionáló összetevőket nem tartalmazó samponhoz képest a teljes termékcsalád használatával

Mozartot, „énekelve”

Szerző: Pallós Tamás

Úgy tartják, hogy az 1986-ban született művész az új magyar zenészgeneráció egyik legizgalmasabb zongoristája. Fejérvári Zoltán szeptember végén Mozart 24. (c-moll) zongoraversenyének szólistája volt a Rajna Martin vezényelte Opera141 ünnepi koncerten. Amikor a beszélgetésünk időpontját egyeztettük, a világjáró előadó még Amerikában tartózkodott.

A nyár egy részét az Egyesült Államokban töltötte. Turnézott vagy mesterkurzuson vett részt?

Egy szólóesttel kezdődött az amerikai tartózkodásom. Öt héten át Vermontban, a Marlboro Music Festival résztvevője voltam. Ez egy különleges, nagy múltú fesztivál, amelyet 1951-ben a zongoraművész, Rudolf Serkin és a hegedűs, Adolf Busch alapított. Az erdei campus szélén van egy hangversenytér, ahol előre meghirdetett koncerteket adnak. A Marlboro Music Festival fő vállalása azonban az, hogy a felkészülésben segítse az odaérkezett művészeket, akik rengeteg időt fordítanak a kiválasztott művek próbáira. Így itt nincs meghatározott program, ha valaki úgy érzi, már elkészült az adott darabbal, felterjesztheti azt a szervezőknek,

és a következő hétvégi koncertek keretében előadhatja. Sok darab terítékre került; többek között Schönberg Kamaraszimfóniájával foglalkoztam, végül Schumann Esz-dúr zongoránegyeseiben és Brahms C-dúr triójában közreműködtem.

A diszkográfiáját nézve feltűnt, hogy külön CD-t szentelt Leoš Janáčeknek.

Ez volt az első szólólemezem, lényegében Janáček összes zongoradarabja szerepel rajta. Azért választottam őt, mert úgy éreztem, hogy közvetíteni tudom a szerzői szuverenitását. Megfogott az egyedisége, az eredeti hangja. Számtalanszor interpretált komponistákkal ellentétben Janáček zenéjét nem nyomasztja a rátapadt előadói tradíció.

OPERA 141

Fejérvári Zoltán - Fotó: Böröcz Balázs

Zongoraművészként mennyire volt ideje, módja megismerkedni az opera műfajával?

Szeretem. Nem vagyok mindenevő, de a nagy klasszikus szerzők, Mozart, Verdi, Wagner közel állnak hozzám. Konzis koromban sokat jártam az Operába; tizenhét-tizenkilenc évesen, a Wagner-korszakom alatt a Ringet is többször meghallgattam. Az említett Janáček Jenőfája szintén a meghatározó élményeim közé tartozik. Janáček is elsősorban operakomponista volt.

Énekeseket kísért zongorán?

Előfordult, de jó lenne, ha több lehetőség adódna erre. Abszolút nyitott vagyok a dalestekre, a vegyes műsorokra. Annyiban persze nehéz, hogy ez egy speciális terület. Nem véletlen, hogy vannak zongoristák, akik a dalirodalomnak szentelik az életüket.

Szeptember végén, az Opera141 ünnepi koncerten Mozart 24. (c-moll) zongoraversenyét játszotta.

Ön választotta a darabot?

Nem, felkérték rá. Örülök, hogy végre sorra került. Az igény és a vágy találkozott, ugyanis már terveztem, hogy megtanulom.

Jenufa, 2014 - Fotó: Herman Péter

Több szempontból kiemelkedő alkotás, Mozart zongoraversenyei közül talán a legkomolyabb. A moll hangnem ritkán fordul elő Mozartnál, a huszonhét concertóból összesen kettő ilyen van. Mindez különleges drámaiságot kölcsönöz neki. Beethoven és Brahms is nagyra tartotta a művet, erős inspirációs forrás volt számukra.

Énekesek szokták mondani, hogy Mozart balzsam a hangnak, a Mozart operák előadása karbantartja a vocét és a technikát. A zongorista hogyan vélekedik róla?

Nem szeretnék közhelyes lenni, de igaz az a „klisé”, hogy Mozart szinte mindig operát ír. Az ő zenéje nagyon vokális indíttatású. A zongora alkalmas arra, hogy egyéb hangszereket utánozzon, különböző stílusokat megidézzon, illusztráljon. A concerto a zongoristának egy fantasztikus lehetőség az „éneklésre”. Ezen túl pedig előadóként megtalálhatjuk a remekművekben rejlő szabadságot is. Mozart relatíve kevés hanggal teremt drámát, amit sokan nem vesznek figyelembe. Szerintem tévedésre adhat okot, ha esetében – az erővel és a drámaisággal szemben – túlhangsúlyozzák a szépséget, az esztétikumot.

Ha már drámai erő, a kifejezés gazdagsága... A játszott zeneszerzők közül kik állnak a legközelebb önhöz?

Johann Sebastian Bachkal mindig sokat foglalkoztam, ő folyamatosan előtérben van nálam. Haydn és Mozart váltakozva ugyan csak fontos szerzőim. Beethoven esetében nagyon darabfüggő, hogy mennyire tudok azonosulni vele, pontosabban mennyire tudok valami személyeset közölni általa. Schumann a hozzám legközelebb álló komponisták közé tartozik, ahogy Janáček és Bartók is, feltétel nélkül. ○

Emelkedett pillanatok

Szerző: Filip Viktória

Megtiszteltetés, büszkeség, köszönet, öröm – ezekkel a szavakkal adták hírül a művészek a közösségi médiában államalapító *Szent István ünnepe alkalmából átvett kitüntetésük* tényét rajongóiknak. Mi, a közönség tagjai ugyanezt mondhatjuk: megtiszteltetés, ha hangjukban, mozdulataikban, alakításaikban gyönyörködhetünk, büszkék vagyunk művészi teljesítményükre, és örömmel fejezzük ki köszönetünket a taps által minden egyes előadáson.

„Az Erzsébetet éneklő fiatal szoprán, **Ádám Zsuzsanna** igazi élmény volt. Mély és gazdag hangszíne csodás pianissimókra képes, amikor dallamai magasságában szárnyal” – írta a Bachtrack kritikusa a *Don Carlos* kapcsán az énekesről, aki kiemelkedő tevékenysége elismeréseként Magyar Bronz Érdemkereszt polgári tagozat kitüntetését vehetett át augusztus 20. alkalmából. A kiváló szopránt a 2025/26-os évadban a *Requiemben*, és a *Tosca* címszerepében láthatják az OPERA nézői.

Szintén Magyar Bronz Érdemkereszt polgári tagozat kitüntetésben részesült **Pohodnih Ellina** táncművész, a Magyar Nemzeti Balett magántáncosa, valamint **Kiss Diána**, a Magyar Állami Operaház magánénekes, a Budapesti Operettszínház előadóművésze. Az operaének-művész korábban kiemelte, hogy „[a színházba] leginkább azért jönnek a nézők, hogy kikapcsolódjanak, néhány órára elfeledjék a külvilágot, nagyokat nevesse-nek vagy épp kisírnák magukat. Ha tényleg azt érzi a közönség, hogy egy másik világba varázsozták, akkor elértük a célunkat.”

Kiemelkedő tevékenysége elismeréseként Magyar Arany Érdemkereszt polgári tagozat kitüntetését kapott **Andrea Paolini Merlo** táncművész, koreográfus, balettmester, fotóművész és **Kazinczy Eszter** táncművész, balettmester, egyetemi docens, mesteroktató, mindketten a Magyar Nemzeti Balett volt tagjai.

Magyar Érdemrend lovagkereszt polgári tagozat kitüntetését vehetett át magas színvonalú munkájáért **Kulcsár Noémi** Harangozó Gyula-díjas táncművész, koreográfus, társulat-alapító, aki több operához is készített koreográfiát, **Mali István** klarinétművész, a Magyar Állami Operaház volt zenekari igazgatója és **Rohonyi Anikó** Liszt Ferenc-díjas operaénekes, a Magyar Állami Operaház örökös tagja. A drámai szoprán az Opera Café Portré című műsorában pályájáról így vallott: „a színpadon a figurában a szívem-lelkem mindig ott volt. Csoda volt 7-től 10-ig az életem. A kollégákra nagy szeretettel és tisztelettel gondolok, mert sokat tanultam tőlük és jó érzés volt, hogy együtt dolgozhattam e nagyszerű, zseniális emberekkel.”

○ Ádám Zsuzsanna - Fotó: Kummer János

○ Pohodnih Ellina - Fotó: Nagy Attila

○ Kiss Diána - Fotó: Kummer János

○ Andrea Paolini Merlo - Fotó: Gyarmati Zsófia

○ Kazinczy Eszter - Fotó: Horváth Adrienne

○ Kulcsár Noémi - Fotó: Csillag Pál

○ Mali István - Fotó: Csibi Szilvia

○ Rohonyi Anikó - Fotó: Nagy Attila

A takarásból a hegytetőre

Szerző: Várhegyi András

Az Operaház kulisszái mögött Barabás Izabella női szoló öltöztetőként estéről estére gondoskodik arról, hogy minden készen várja az énekeseket, mire belépnek az öltözőbe. *Nyugalmat árasztó kisugárzása* mindig jó hatással van a művészekre, ő maga pedig a természetben és az állatok között töltődik fel, túrái során pedig néha még a *Rigoletto* dallamai is felcsendülnek.

© Ausztia, 2023 - Fotó: Barabás Izabella magánarchívuma

© Barabás Izabella magánarchívuma

© Barabás Izabella Fotó: Nagy Attila

Harminchárom éve dolgozol az OPERÁ-nál, ami komoly elkötelezettséget tükröz.
Szeretem az állandóságot. Ez az első munkahelyem, tizenkilenc évesen kerültem az Erkel Színházba. Öltöztetőként a női karban kezdtem, ahol nagyjából nyolc évet töltöttem el, majd átkerültem a női szólóénekesek mellé, ahol kezdetben kicsit izgultam az előadások előtt, hogy minden jól sikerüljön, de az akkori kollégák nyugtattak, hogy meg tudom csinálni, és szerencsére így is lett!

Hogyan zajlott az ismerkedés az új világgal?
Egyből a mély vízbe dobtak. Gyorsan kellett tanulnom, megmutatták az első lépéseket, én pedig idővel kialakítottam a saját metódusomat. Miután beérünk a dalszínházba, megnézzük az aznapi szereposztást, kikészítjük a ruhákat tisztán, kivasalva, mindenkinek név szerint, és úgy várjuk a művészeket. Ha kisebb javításra van szükség, akkor azt elvégezzük, például a leszakadt gombokat visszavarrjuk, de előfordul olyan is, hogy előadás közben kell megoldjunk egy váratlan helyzetet. Egyszer például egy alsószoknya kötőjét húztam meg éppen, amikor elszakadt a madzag. A művésznő ment volna már vissza a színpadra, nem volt idő másikat befűzni, úgyhogy rátűztem a ruhára az alsószoknyát, és megkértem az énekest, hogy óvatosan mozogjon. Szerencsére minden a helyén maradt, és a jelenet is jól sikerült.

Fontos bizalmi kapcsolatot kell tudnod kialakítani a művészekkel.
Sok művésznővel dolgozom együtt, jó a viszonyunk, sokat tanulhatok tőlük. Van, akit már sok éve én öltöztetek. Mindig jó a hangulat az öltözőben, sokat beszélgetünk és nagyokat nevetünk. Fontos, hogy oldott legyen a légkör. Amikor kezdődik az előadás, bekészítik a takarásba vizet, cukorkát, zsebkendőt vagy a kottát, ezzel is igyekszem

segíteni őket. Olyan is előfordul, hogy több művésznőt kell öltöztetnem egy előadás alatt, annak is megvan a maga izgalma, és én nagyon élvezem!

Miklósa Erikával rendszeresen dolgozol együtt. Mindketten nagy természetjárók vagytok, biztos az ilyen közös pontok is segítik a jó kapcsolat kialakítását.
Hogyne! Mindig beszélgetünk arról, hogy ő éppen merre futott, én pedig mesélek a túráimról. Nagyon jó vele együttműködni, mindenkiel közvetlen, és mindig megköszöni a munkánkat.

Hogy tudod enyhíteni az előadásokra jellemző felfokozott, izgalommal teli hangulatot?
Én általában nyugodt vagyok és jókedvű, ami jó hatással tud lenni a művészekre is. Ez elengedhetetlen ahhoz, amit csinálunk. Fontos, hogy szeressenek velünk dolgozni. Gyakran én vagyok az utolsó személy, akitől hall még egy biztató szót, mielőtt kilép a színpadra.

Mi a helyzet a gyorsöltözéssel?
Annak is megvan a maga izgalma! Előfordul, hogy fél-egy perc alatt kell elkészülni a művésznővel, ezért gyakran a színpad környékén kell megoldanunk a ruhacserét. Ilyenkor megkérjük a varrodát, hogy tegyenek a jelmezbe zipzárt vagy patentot, hogy könnyű legyen levenni vagy feladni. Közben a fodrász már készíti a haját, úgyhogy nagy a sürgés-forgás.

Neked milyen a kapcsolatot a színpaddal?
Be szoktunk kukucskálni, nagyon szeretem a takarásból hallgatni az előadásokat. A színpadon csak olyankor tartózkodom, amikor dolgom van ott, vagy át kell haladjak rajta. Egyik alkalommal pórul is jártam: még az

Erkelben történt, hogy a sötétben botorkálva beestem a sűgőlyukba. Szerencsére nem történt bajom, inkább igyekeztem minél gyorsabban kimászni onnan, mielőtt felgördült volna a függőny. Mindenesetre új fajta perspektívából ismerhettem meg a világot jelentő deszkákat! (nevet)

Tudható rólad, hogy vérbeli túrázó vagy. A nyári időszakban hódolsz jobban a szenvedélyednek, vagy ez nem időjárásfüggő?

Télen is ugyanolyan szívesen megyek, nyáron viszont több szabadidőm van. Nagyon fontos számomra az aktív kikapcsolódás, szeretek jönni-menni, új helyeket felfedezni itthon és külföldön is. A kollégák is tudják rólam, hogy ha van egy szabadnapom, akkor szívesen nekivágok a természetnek! Ilyenkor jókat beszélgetünk vagy akár énekelgetünk is, erre kiválóan alkalmasak a visszhangos hegyoldalak.

Honnan ered nálad a természet szeretete?

Kiskorom óta lenyűgöz a körülöttünk lévő világ, a növények és az állatok is. Hajt a tenni akarás, ezért rendszeresen segítem az állatmenhelyeket különféle adományokkal, és gyűjtőpontokra is szoktam élelmet vinni. A legkisebb állat is fontos nekem, nemrégiben például a gombaszögi cseppkőbarlang közelében sétáltunk, amikor figyelmeztetnem kellett valakit, nehogy rálépjen egy kis bogárra, ami épp az ősvényen ment keresztül. Később kiderült, hogy védett fajról van szó, ami még egy helyi emblémán is szerepelt.

Milyen meghódítandó célokat tűztél ki magad elé?

Legközelebb a Dolomitokba szeretnék eljutni. Általában bérelünk egy kis vendégházat, és onnan indulunk el reggelente, csillagtúra-szerűen. Megnézzük a környező hegyeket, tavakat. Egy kisebb drótköteles via

Ausztria, 2023 - Fotó: Barabás Izabella magánarchívuma

ferrata túrán már részt vettem korábban, de jobb szeretem, ha nincs semmilyen segítségünk, csak mi magunk. Ugyancsak kihívás, hogy nagyon változékony az időjárás, egyszer még nagyon meleg van, aztán hirtelen jön az eső. Mindenre fel kell készülni, pont mint a színházban! ○

Rovatunkban arra kérjük interjúalanyainkat, szólítsák meg egy másik tár vagy hangfaj művészt egy kérdéssel, ami régóta foglalkoztatja őket, ám még sohasem volt alkalmuk feltenni. Az előző számban Szili Gabriella énekkari művész az alábbi kérdést intézte Barabás Izabellához: „Mi vonzott a színházi világba, és miért éppen az OPERÁ-t választottad?” A válasz pedig így hangzik: „Egy újsághirdetésben láttam meg az intézmény álláshirdetését. Egy barátnőmmel azt mondtuk, próbáljuk meg, majd egyszer csak jött a távirat, hogy felvettek. Így kerültünk az Erkel Színházba. Addig azt se tudtam, mi az, hogy opera, legfeljebb a televízióban láttunk közvetítést. De szerettük a színházat, ezért azt gondoltuk, csak jó lehet. Idővel közel került hozzám a műfaj, és egyre több darabot zártam a szívembe.” Barabás Izabella a stafétát Fazekas Éva kalap- és fejdíszkészítő mesternek adja tovább, ezzel a kérdéssel: „Hogy kerültél az OPERÁ-hoz, mi tart itt, és mivel töltöd a szabadidődöt a Házon kívül?”

EIFFEL
EIFFEL MŰHELYHÁZ
EIFFEL ART STUDIOS

AZ EIFFEL MŰHELYHÁZ PROGRAMJAI

(K)EIFFEL, JANCSI!
Szeptember 28., október 26.,
november 30., december 28., január 25.,
február 22., március 29.,
április 26., május 31.

SZÖRÉNYI: ISTVÁN, A KIRÁLY (JUNIOR)
Október 11., 12., 19., 23.

INGER – EKMAN – MANEN:
KESERÉDES KOMÉDIÁK
Október 11.

EÖTVÖS: VALUSKA
(INTERNATIONAL OPERA AWARDS 2024)
Október 17., 19., 24.

RADINA / CSAJKOVSKIJ: KISCSPKE
Október 25., 26., november 2.

PRÍMA DONNÁK +2 HŐS:
KOMLÓSI ILDIKÓ; BRETZ GÁBOR;
TOKODY ILONA; LUKÁCS GYÖNGYI;
SÜMEGI ESZTER; MIKLÓSA ERIKA;
KÁLMÁNDY MIHÁLY; KOLONITS KLÁRA
November 30., december 7., január 24.,
február 21., március 29., április 4.,
április 12., május 3.

MOZART: PARÁZSFUVOLÁCSKA –
MVM PIKOLÓ PROGRAM
December 14., 21., 24., 28.

MOZART: A KAIRÓI LÚD,
AVAGY A RÁSZEDETT VÖLEGÉNY
Február 20., 22. 28.

RADINA / DELIBES:
KISCOPPÉLIA (BEMUTATÓ)
Március 14., 21., 22., 29.

SELMECZI / VAJDA:
KIRÁLYI FENSÉG / AZ ÍTELET
(BEMUTATÓ)
Április 11., 18., 19.

TÓTH: A SZÉPSÉG ÉS A SZÖRNYETEG
(BEMUTATÓ)
Május 9., 10., 17., 23.

MOZART:
COSÌ FAN TUTTE (BEMUTATÓ)
Május 15., 17., 23.

MOZART: SZÖKTETÉS A SZERÁJBÓL
Május 24., 29., 31.

RADINA / CSAJKOVSKIJ:
KISHATTYÚK TAVA
Május 30.

VEKEKEI / WILLIAMS / DÉS:
A VÁGY VILLAMOSA
Június 19., 20., 26., 27.

Pólótól az alkalmi ruháig

Szerző: Filip Viktória

A milánói Scala nemrég bejelentette, hogy nem engedi be és nem téríti vissza a jegyárat azoknak, akik atlétatrikóban vagy rövidnadrágban akarnak belépni a híres operaházba. Friss illemkódexükben az öltözködési szabályokon túl viselkedési normákat is meghatároztak. Hogyan illik megjelenni egy dalszínházban? Milyen üzenete lehet egy ilyen típusú szabályrendszernek? Az elmúlt években *az Opera Magazin húsz lapszámában foglalkoztunk hasonló kérdésekkel Schiffer Miklós stílusszakértő segítségével,* akinek legfontosabb tanácsait idézzük most fel.

Újranyitó gála, 2022 - Fotó: Berecz Valtér

dr. Ókovács Szilveszter - Fotó: Nagy Attila

„A mai világban minden laza, minden meg van engedve, a dolgok vannak értem, nem én vagyok a dolgokért – ez a felfogás a jellemző. Ennek egyenes következménye, hogy van, aki azt gondolja, hogy a bermuda és a póló megfelelő öltözet az Operaházba” – mutatott rá Schiffer Miklós. „Az opera viszont olyan műfaj, amelyik azért küzd, hogy az új generáció is elfogadja és érdeklődjön iránta, így örülni kell minden egyes látogatónak. Ha az intézményelkezdene bevezetni valamilyen – e generációnak furcsa, nem tetsző, vagy idegennek ható – öltözködési elvárás, akkor csak csökkenne azok száma, akik esetleg eljőnnének, talán el is riasztanák őket. Ez semmiképp sem lehet cél! Így hát el kell fogadnunk, hogy az új világban újak az emberek szokásai is. Az már más kérdés, hogy én sajnálom, hogy ez így van. A Mathias Corvinus Collegiumban tartott előadásaim alkalmával azt tapasztalom, hogy a fiatalokat kifejezetten érdekli, mi az, hogy stílus, vagy hogy mit jelent a harmonikus megjelenés. De az is igaz, hogy ez egy szűk réteg. Sokan azt gondolják, hogy úgy jelenhetnek meg az OPERÁ-ban, ahogy egyébként dolgozni mentek előző nap” – világít rá a stílusszakértő.

Van-e színházlátogatási jellegzetesség öltözködési stílus szempontjából a különböző nemzeteknél, például a spanyoloknál, olaszoknál, amerikaiaknál? – tettük fel a kérdést. „Nem, ez inkább egy általánosan elfogadott rendszer. Nem megyünk farmerban, papucsban, bermudában, ápolatlan pólóban egy-egy előadásra, (...) mert megtiszteljük önmagunkat, a közönséget, és nem utolsósorban a művészeket, akik fellépnek. Ha lazán vagy fürdőnadrágban akarok operát hallgatni, akkor tegyem azt a kocsiban, vagy otthon a teraszon. Ha élőben szeretném élvezni, annak adjuk meg a módját.”

A sorozat legelső kérdése pedig így hangzott még 2019 őszén: Mik tekinthetők elsődlegesnek az öltözködés tekintetében, ha az Operába készülünk? „Alapszabálynak tekintendő

a művészet, a helyzet, a helyiség tisztelete, de ezek az íratlan elvárások ma már fellazulóban vannak. Ha bárhol a világon operába megyünk, nagyon szélsőséges példákat láthatunk, New Yorktól Párizsig. (...) Az a fajta klasszikus elgondolás, amelyben nekem is részem volt a neveltetésemből adódóan, és amelyet elég korán megtapasztalhattam – hiszen édesanyámék már nyolc-tíz éves koromban elvittek az Andrássy úti Ybl-palotába –, ma már nem jellemző. Akkoriban mindenki tudta, hogy mit illik, mit szabad. Úgy gondolom, hogy az Operában a mai napig elvárható lenne a férfiaknál a zakóviselet, a hölgyeknél a ruha vagy egy kosztüm.” Később még hozzátette: „A lényeg az – és tudom, hogy ezt a szót ma nem szeretjük –, hogy valamifajta tisztelet legyen a megjelenésünkben.”

Mi számít alkalmi megjelenésnek? Ezt a témát is érintve a stílusszakértő ezt nyilatkozta: „Annak, hogy ha színházba megyünk, kiöltözzünk, vagy a hölgyek előtte elmennek a fodrászhoz vagy a kozmetikushoz, hogy esti sminket készíttessenek, vége van. Persze akadnak kivételek: a nagy estélyek, a Metropolitan-gála. (...) A sikk és a tartás mostanság nem érdekel senkit. És ez meglátszik a színházban is. Van az úgynevezett »business look«, az e fölötti szint a »ceremonikus« vagy alkalmi megjelenés. Bár én úgy látom, hogy ma minimum egy, de inkább két lépcsőt visszaléptünk, tehát lassan a »business casual« számít az alkalmi megjelenésnek.”

Az edzőcipőkről is szó esett. „Az elsődleges kiegészítőnk a cipő, télen nyilvánvalóan zárt lábbeliben illik menni egy elegáns rendezvényre. Az Operában, színházban nagyjából azok a szabályok a követendők, amelyek az üzleti megjelenésben is mérvadóak: a nyitottság például a legtöbb esetben tilalom alá esik. A mai világban ezek az előírások már fellazultak, de azt mindenképpen kijelenthetjük, hogy papucsban, vagy edzőcipőben nem ildomos megjelenni egy ilyen rendezvényen.”

Illetve a ruhahosszt is érintve ezt olvashatuk: „Érdeemes elkerülni a mini pamutruhát, a strandpapucsot, a bermudát, a trikót.” Ehhez kapcsolódik egy felvetés az izléstelen ruhákról, a túl mély a dekoltázsról és a túl magas a sliccről. Schiffer Miklós szerint ma ez egy nagyon érzékeny téma. A body positivity, a testpozitivitás szemlélet – azaz, hogy szeretjük és tiszteljük azt a testet, amelyben élünk, és nem akarunk görcsösen változtatni rajta – indukálja azt is, hogy mindenki annyit mutat meg a fizikumából, amennyit szeretne. „Szerintem inkább legyen egy kicsit felvágottabb alkalmi ruháról szó, mint melegítőnadrágról, bermudáról vagy papucsról – mondja a stíluszakértő. – Nem a klasszikus öltözet elemeit, részleteit kell vizsgálnunk, és azt mondani, hogy ez túl sok, vagy ez túl rövid, mert már annak örülni kell, ha valaki szabott ruhában van. Ne menjünk utcai viseletben, adjuk meg a tiszteletet a művészetnek, a Háznak, a szerzőnek, magunknak és a többieknek is! Ez lenne a legfontosabb.”

A sorozatban a fenti témák mellett szó esett többek között a stílusos megjelenésről, a kiegészítőkről, a nemzetközi trendekről, az illatokról, a dohányzásról, a társalgás művészetéről is. Ha szívesen olvasná újra a cikkeket, az OPERA honlapján meglehetik a 35. és 54. lapszámok között tallózva! (a szerk.)

Bálint Anna szobrász képzőművész, aki esztétikával, morálfilozófiával és a társadalom normarendszerével is foglalkozik, a Scala új szabályrendszere kapcsán írásban kereste meg dr. Ókovács Szilvesztert, akinek egy, a témában adott interjújára reagált: „Nagy érdem, ha valaki vezetőként a felé intézett, akár ellenvéleményeknek is megteremt a teret a megjelenésre az általa vezetett intézmény lapjában. Megtisztelőnek és örömtelének érzem a lehetőséget, hogy együtt gondolkodhatunk.

Magam is egyetértek azzal, hogy Magyarországon ne lehetetlenítsük el senki számára a magaskultúra műfajának élvezetét azért, mert anyagi lehetőségei nem teszik lehetővé számára költséges viselet megvásárlását. Manapság az operalátogatók, amint a színházak közönsége is, másként gondolkodik a kiöltözésről, mint szüleink. Én magam olyanként látom az OPERA mai közönségét, akik közt figyelni kell a túlóltóztottság elkerülésére, így nem mernék még

kisestélyit sem viselni. Szándékosan »lezseríteném« az öltözetemet, maximum a koktélruháig merészkedve. Pedig beh’ szeretünk nők lenni a jeles alkalmakor! Szerintem a Scalának igaza van abban, hogy dress code-ot vezet be, hiszen a Scala olyan szintet képvisel a magas kultúra közvetítésében, mint az Ascot-i Derby vagy a New York-i Metropolitan.

Az operalátogatás kapcsán jeles alkalmat írok, mert hiszem, hogy az operalátogatás olyan időtöltés, mint a gadameri »Ünnep«. Annak meg kell adni a módját, és minden pillanatát annak emelkedettségében kell kiévezni. Nemcsak az előadás adja az emelkedett hangulatot, de a nézőtér feldíszítettsége, és a saját ünnepélyes öltözetem is. Azon az estén, amikor az OPERÁ-ba megyek, kiszakadok a hétköznapi gondjaiból. Félre teszem a munkát, a megszokottságot, a fárasztó elintéznivalókat, és az »Ünnep«-et öltöm magamra. Lehet, hogy csak a harmadik emeletre van jegyem, de egy közönséget alkotok az éppen jelenlévő összes nézővel.

Lehet, hogy aznap este, ha a kukkeremmel körülkintek, valamelyik minisztert, vagy magát a köztársasági elnököt látom meg a páholyban. Az OPERA egy estély a számomra. Ilyenkor végre felvehetem a legszebb ruhámat, az anyukámtól, nagymamámtól örökölt ékszereimet, ilyenkor végre (VÉGRE!!) különleges frizurám lehet, amit lehet, hogy magam készítek, de olyan különleges, amit máshol nem viselhetek.

Ezért írom, hogy ünnepélyes. Nem kiöltözött vagy magas árszínvonalú. A Sugár úti Palotának hagyománya a magas árú, de nem az ünnepietlen ruházat. A hölgyek az előadásokra készítették új ruhát, hogy azzal bekerüljenek a Pesti Újságbá vagy a korabeli

női magazinokba. De legalábbis minimum a következő előadásig beszéljenek megjelenésükről irigyeik. Ám egyiküknek sem jutott eszébe, hogy az Operaház méltóságának nem megfelelően jelenjen ott meg. A mai, és a mindenkor Magyarországon az Operaház a legmagasabb zenei (és táncművészeti) élvezet temploma, ahová ugyanúgy, annak emelkedett hangulatát megtisztelendő, ahhoz illő öltözetben jelennek meg. Ünnepélyes öltözet a fehér ing/blúz és a sötét alj. Ezt viseljük minden iskolai ünnepen. Lehet, hogy az az ing/blúz és alj csak a legolcsóbb üzletből van, de ünnepi megjelenés. Hisz mi más az Opera, ha nem az emelkedett hangulatú kulissza, ami kiragad bennünket a hétköznapi sivárságából!?”

JÁTÉK

Folytatódik az Opera Magazin nyereményjátéka. A megfejtéseket 2025. november 15-ig várjuk a jatek@opera.hu e-mail címre. Az alábbi kérdések mindegyikére helyesen válaszolók között 5 db páros belépőt sorsolunk ki a 2025/26-os évad valamelyik előadására. A nyerteseket e-mailben értesítjük, a névsort és a megfejtéseket a következő lapszámunkban olvashatják.

1. Milyen kortárs magyar operákban lesznek láthatók a 2025/26-os évadban a kamaraénekesi címmel is büszkélkedő művészpár tagjai, Kriszta Kinga és Horváth István?
2. Melyik filmstílus jegyei lesznek felismerhetők Almási-Tóth András új Lohengrin-produkciójában?
3. Telramund (Wagner: *Lohengrin*) karakterének melyik összetevőjét szokták egyes énekesek figyelmen kívül hagyni a világhírű basszbariton Egils Silīņš szerint?
4. Mihez köthető a legendás balettművész, koreográfus és balettigazgató, Harangozó Gyula szólótáncosi karrierje?
5. Milyen jelzővel illeti Fejérvári Zoltán zongoraművész Mozart *c-moll zongoraversenyét*, amely az *Opera141* című koncerten hangzott el?

Előző számunk megfejtései: 1. San Diego; 2. Kocsis Zoltán; 3. ugrások, forgások; 4. érzelmi napló / önvizsgálat; 5. Ferencsik János

A nyári lap nyertesei: Joseph Viktor, Rozsnyai Gábor, Símity Györgyi, Szabó Erika, Valentik Marianna

A részvétellel Ön hozzájárul személyes adatai kezeléséhez, amelyről az OPERA a Játékszabályzat mellett a www.opera.hu/tajekoztatok oldalon nyújt tájékoztatást.

Opera a sivatagban

Szerző: Mártonffy Marcell Miklós

Fotó: Dubaji Opera

Idén szeptemberben *ismét Dubajba vezetett a Magyar Állami Operaház útja.* A művészek nem először turnéztak az Egyesült Arab Emírségek fővárosában: 2023 szeptemberében már jártak ott, akkor a *Pillangókisasszony* és *A hattyúk tava* előadásaival. A nagy sikernek köszönhetően idén visszahívták őket *A hattyúk tava*-val, mellette pedig a *Bohémélet*, valamint egy zenekari koncert szerepelt műsoron.

Van egy hagyományos arab hajótípus, a dhow (ejtsd: dau). Ezek könnyű testű, fából készült vitorlások, amelyekkel az arab kereskedők a Vörös-tengert és az Indiai-óceánt járták. Mára az Egyesült Arab Emírségek egyik szimbólumává vált, és ennek köszönhetően átkerült a művészi szférába is: a Dubaji Opera alakja is egy dhow-t mintáz. Az épület a tengerpart és a városnak nevet adó Dubaj-patak által elhatárolt részen található, és közvetlenül szomszédos a Burdzs Kalifával, amely 828 méteres magasságával a világ legmagasabb épülete. De nemcsak a gigantikus felhőkarcoló van a közelben: ott a világ legnagyobb szökőkútja is, a Pálma-szökőkút, amelyet esténként változatos színekkel világítanak ki. Ezek a látványosságok elsősorban jobban lekötik a látogatót, mint az operaház épülete – legalábbis a pusztán nézelődésre vágyó turistát. Más a helyzet azonban a művészetek szerelmeseivel. A Dubaji Opera nemcsak a zene, hanem az építészet iránt érdeklődők figyelmét is bírhatja: a hajó formájú épület egyedi konstrukciójával már önmagában is erős

benyomást tesz. A vitorlát a tető formázza, a hajótestet pedig az épület. Az előadótér a „hajóorrban” található, míg a többi részén váróterem és parkolók foglalnak helyet. Az előadótér sokféle célra alkalmas: a belső elrendezése változtatható, így használható zenekari koncertekre, színpadi előadásokra, valamint egyéb rendezvényekre, például díszvacsorákra is. E sokszínű kialakításnak köszönhetően nem kell azon aggódni, hogy az épület kihasználatlanul marad – az arab város egyik fontos kulturális központja lett belőle, amely méltó az itt található többi látványos, modern építészeti remekműnek.

Az operaházat Janus Rostock dán építész tervezte, az Atkins építésziroda égisze alatt. „Nagyszerű dolog építészeknek lenni, és létrehozni valamit, amit aztán az emberek benépesítenek” – mesélte Rostock az Euronews-nak – „az pedig valódi jutalom, amikor belépsz abba az épületbe, amelyet egykor elképzeltél”. És hogy miért a hajóforma? A dubaji lakosok számára „a dhow hozta el a fellendülést azáltal, hogy a gyöngyhalászat, a halászat és a kereskedelem eszköze volt. Így hát a dhow is része a történetnek” – magyarázta Rostock. Az építészeknek nem ez az első projektje Dubajban: részt vett például a Bluewaters nevű mesterséges sziget tervezésében is. „2005-ben dolgoztam itt először” – mesélte. „A város akkor nagyon más volt, mint ma. Nagy építési terület, daruk mindenfelé, rengeteg por, mintha csak a vadnyugaton lennénk. A hely mégis vonzott minket: a kedves emberek, a nagyon érdekes projektek, amelyek kiváló lehetőséget jelentenek egy építészeknek, hogy tesztelje a készségeit.” A dubaji operaházzal Rostock megnyerte az Identity Design Award 2016-os díját. A tervezés három évig tartott: 2013-ban kezdődött és 2016. augusztus 31-én adták át az épületet. A nyitó előadáson Plácido Domingo lépett fel, helyi művészekkel együtt. Az első opera, amelyet előadtak itt, Bizet *Gyöngyhalászok* című műve volt.

Fotó: Dubaji Opera

A Magyar Állami Operaház már 2012 óta szerepel időről időre közel-keleti helyszíneken. E turnék közül az volt a legnagyobb, amikor 2023. szeptember 8. és 13. között Dubajba látogattak az ottani operaház meghívására. A projektben 244 művész és munkatárs vett részt, és hét előadás ment le két produkcióval: a Pillangókisasszony kétszer, A hattyúk tava ötször volt látható. A turnéről film is készült, amelynek nézői bepillantást nyerhetnek az utazás pillanataiba, a próbák folyamatába és az előadásokba is. „A Dubaji Opera küldetésének része, hogy a világ kultúráinak népszerűsítése érdekében embereket és nemzeteket hozzon össze. Rendkívül büszke vagyok a Magyar Állami Operaházzal és a Magyar Nemzeti Balettel való együttműködésre” – mondta akkor dr. Paolo Petrocelli, a Dubaji Opera vezetője. „Az európai kultúra követői vagyunk, Puccini révén a nyugati operakultúráé, de Csajkovszkij és Petipa révén a keleti balettkultúráé is, és mindez a magyar előadóművészet által kerülhetett színre itt. A világ egyik legaktívabb, legszélesebb repertoárt tartó és legnagyobb művészgárdával dolgozó operaintézményeként szívesen jöttünk és szívesen is térünk majd vissza az Emírátusokba, ahol értő közönség

Fotó: Dubaji Opera

és professzionális csapat, remek épület várt minket” – tette hozzá dr. Ókovács Szilveszter, a Magyar Állami Operaház főigazgatója.

Jogos a kérdés, hogy nem okoz-e nehézségeket a társulatnak az, hogy egy teljesen más kultúrkörben lépnek fel, amely nincs olyan természetességgel hozzászokva a nyugati művészethez, mint mi. A „harmadik világba” történő utazások mindenképpen ellátják a kulturális import funkcióját is, bár ilyesfajta importról egyre kevésbé beszélhetünk, ahogyan ezek az országok is megtalálják saját, autonóm viszonyukat a nyugati kultúrához. Solymosi Tamás balettigazgató szerint Dubaj „az egyik legnyitottabb az efféle változásokra”.

A 2025-ös turné sikere a két évvel ezelőttiét is felülmúlta. A Bohémélet három előadására csaknem négyezren, a Beethoven-hangversenyre ezerhatszázán, míg A hattyúk tava hat balettelőadására összesen tízezer váltottak jegyet. A meghívó fél költségén megvalósult tíz előadásban összesen 283 művész és munkatárs vett részt, a produkciók díszleteit, kellékeit, jelmezeit és hangszereit öt konténer szállítja haza az Öböl-menti országból. A kiutazásról ezúttal is készült film, amelynek premiérje októberben várható. ○

Fotó: Dubaji Opera

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

Seregi László /
Szergej Prokofjev

Rómeó és Júlia

TÁNCDRÁMA HÁROM FELVONÁSBAN, KÉT SZÜNETTEL

Koreográfus **SEREGI LÁSZLÓ**

Rómeó **BALÁZSI GERGŐ ÁRMIN / ZHURILOV BORIS /**

SCRIVENER LOUIS / TIMOFEEV DMITRY

Júlia **MELNYIK TATYJANA / LEE SOOBIN /**

IAKOVLEVA MARIA / FELMÉRY LILI

Mercutio **BARBIERI RAFFAELLO /**

RÓNAI ANDRÁS / KERÉNYI MIKLÓS DÁVID /

TOPOLÁNSZKY VINCE / KIYOTA MOTOMI

Tybalt **MASSARA LUCA / LILLINGTON NATHANIEL /**

RADZIUSH MIKALAI / TARAN DUMITRU

Paris **COTTONARO GAETANO / KÓBOR DEMETER BENDEGÚZ /**

OKAJIMA TAKAAKI / PALUMBO VALERIO

Benvolio **BÄCKSTRÖM MATTHEUS / MARMUS AUGUSTE /**

HNECHYK VIACHASLAV / ORTEGA DE PABLOS ALBERTO

Capulet **MELNYIK VLAGYISZLAV / KEKALO IURII**

Capuletné **PAPP ZSUZSANNA / GYARMATI ZSÓFIA**

Montague **VÉKES ROLAND / MYASNIKOV BORIS**

Julia dajkája **TARASZOVA KATERINA / TARAN LUDMILLA**

Lőrinc barát **KOVTUN MAXIM / VILA M. RICARDO**

Verona hercege **KEKALO IURII / SZIRB GYÖRGY**

Karmester **KESSELYÁK GERGELY / DOBSZAY PÉTER**

Közreműködik **A MAGYAR NEMZETI BALETT TÁNCKARA
ÉS A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ ZENEKARA**

BALETT

MAGYAR NEMZETI BALETT
HUNGARIAN NATIONAL BALLET

2025. OKTÓBER 25-TŐL, OPERAHÁZ

Csárdajelenet, 1936 - Fotó: OPERA Emléktár

A befutó: Harangozó Gyula

Szerző: Dr. Gara Márk

A magyar balett ügyének révbeérését
Harangozó Gyula 1936-os *Csárdajelenet* című művének bemutatásához szokták kötni, ugyanis Jan Ciepliński távoztása után néhány évvel az OPERA vezetése Harangozót találta alkalmasnak a társulat vezetésére.

Harangozó Gyula - Fotó: OPERA Emléktár

A *Csárdajelenet* nemcsak megfelelt azoknak a ki nem mondott hazai kultúrpolitikai elvárásoknak, amelyekről a korábbi számban olvashattak, hanem illet az akkori balettgyűttes tagjainak képességeihez és találkozott a közönség tetszésével is. Miről is szólt a táncjáték? A történet középpontjában a kikapós Csaplárosné áll (Bordy Bella), akit több férfi is körülöng: a Cigánylegény (Zsedényi Károly), akit a Cigányleány (Vera Ilona) szeretne párjaul, a Csendbízós (Köszegi Ferenc) és a Lócsiszar (Harangozó Gyula). Mindegyikük jól kitalált karakter, az egyéniségéhez illő mozdulatokkal, amelyek részint a magyar néptáncból – már amit a Gyöngyösbokrétá előadásaiól el lehetett lesni –, részint a színpadi karaktértánc hagyományából táplálkoznak. Mi ebben a balett? – kérdezhetjük. Mindössze a színpadi összeállítás, az előadók és a karakterek. A *Csárdajelenet* egy vadonatúj magyar mű, amely ötleteivel és megoldásaival túlszárnyalta Jan Ciepliński korábbi magyaros próbálkozásait.

Csárdajelenet, 1936 - Fotó: OPERA Emléktár

HARANGOZÓ GYULA

Hubay Jenő zenéje, Lányi Viktor szövege, Fülöp Zoltán látványa és Oláh Gusztáv szcenikai támogatása mind segítette Harangozó Gyulát, akivel végre megszületett a sikeres magyar balettalkotó, aki egyben új értelmet adott a „magyar balett” fogalmának.

De nézzük meg, hogy hogyan jutott el a 28 éves – 1908-ban született – fiatalember odáig, hogy koreográfusként arasson sikert! Harangozó egyáltalán nem készült táncosnak, az operaházi statisztálást pusztán pénzkeresetnek tekintette mindaddig, amíg ki nem derült a színház számára a Harangozóban rejlő karakterábrázoló erő. Hagyományosan Brada Ede 1927-es, rövidített *Diótörő*-változatában eltáncolt trepakhoz (orosz tánc) kötjük Harangozó szólótáncosi karrierjét, ezt ő maga mesélte el visszaemlékezéseiben. Még kisfiúként, az I. világháború alatt, Pannonhalmán látott orosz hadifoglyokat táncolni, nyilván ezekből épített be valamit saját produkciójába. 1928-ban Albert Gaudier választotta ki *A háromszögletű kalap* roskatag kormányzójának karakterszerepére. A karakterek megformálásához tehát istenadta tehetsége volt, de a balett elemeit, amelyeket a hivatásos táncművészek gyerekkoruktól kezdve, évek alatt sajátítanak el, bizony kevésbé ismerte ebben az időben. Ez azonban egyáltalán nem volt akadálya operaházi foglalkoztatásának. A férfitanácsokban mutatkozó hiány miatt a vezetés szólistának szerződtette, és kötelezte, hogy pótolja a balett terén mutatkozó hiányosságait. Harangozó tehát részben autodidakta táncosnak tekinthető, aki veleszületett karakterábrázoló képességével és kifejezetten könnyed, nagyon nehezen utánozható mozdulatsoraival aratott sikert. Mindez az 1930-as évek Magyarországon kivitelezhető volt, ugyanis a maihoz viszonyítva egészen mások voltak a balett és a balettművészekkel szemben támasztott követelmények.

A koreografálásig terjedő időszakban sorra táncolta a karakterszerepeket, például a Főeunuchot a *Seherezádé*ben, Mirigyet a *Csongor és Tündé*ben, a Bécsi úrfit a *Pesti karnevál*ban, Coppéliust a *Coppéliá*ban vagy az Őreg csószát a *Magyar ábrándok*ban, de sok operai balettbetétben is láthatták a nézők. Az évek alatt színészi eszköztára kiszélesedett, egyre mélyebben merült bele a balett világába, amely mellett teljesen elkötelezte magát, bár továbbra is szívesen festett (ez a művészeti ág gyerekkorától kezdve vonzotta – *a szerk.*). A nem túl magas növésű karaktertáncos az Operaház egyik vezető művésze lett, akit általában kedveltek közvetlen személyisége miatt. Bohém és nagyvonalú volt, sok estét mulatott át az éjszakai életben széles baráti körével, amely elég magasra ért el. Többek között jóban volt a kormányzó kisebbik fiával vagy a GAMMA Művek vezetőivel, a Juhász fivérekkel.

Miután Ciepliński elhagyta Budapestet, Radnai Miklós igazgató immár nem külföldi, hanem két magyar művész egyikét kívánta a hazai balett élén látni: Milloss Aurélt vagy Harangozó Gyulát. Milloss 1935-re már elismert európai táncművésznek számított, aki az expresszionista német tánc irányából érkezett és jelentős szerepekkel, valamint koreográfiái elismertséggel bírt. Végül mégsem ő, hanem Harangozó lett a befutó, aki 1937-től vezette (balettigazgató pozíció 1950-ig nem létezett) a balettegyüttest. Harangozó nagyon hamar rájött, hogy az ő balett-tudásával nem tudja technikailag fejleszteni a társulatot, így a külföldön tevékenykedő, elsősorban revükben, a feleségével együtt fellépő Nádas Ferencet fogja felkérni az operaházi balettiskola vezetésére, aki egyébként kiváló munkát végzett. Ugyanakkor Harangozó azt is helyesen látta, hogy attól, hogy első balettje sikert aratott, nem ülhet tétlenül a babérjain, hiszen folyamatosan kell majd új műveket készítenie a jövőben. Ehhez inspirációt elsősorban Londonban szerzett.

1937-ben és 1938-ban Harangozó ennek megfelelően útra kelt és a lehető legtöbb elérhető előadást nézte meg. Látta Mihail Fokin, Léonide Massine, Serge Lifar, George Balanchine és Bronyislava Nizinszka darabjait, akik mind a Szergej Gyagilev vezette Orosz Baletthoz kötődtek, sőt az akkor induló angol koreográfusok közül is látott néhányat, valamint megismerte a *Giselle*, *A hattyúk tava* és az *Auróra násza* (a *Csipkerózsika* rövidített változata) előadásait. Igen széles kapcsolati hálót alakított ki, amelybe beletartozott Cyril W. Beaumont táncíró, Curt Sachs vagy Massine is. Ez utóbbi szerződtetni is kívánta volna saját produkcióiba. Az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet Táncarchívumában fellelhető Harangozó-hagyaték alapján jól rekonstruálható, hogy mikor mit látott. Alkotásaira elsősorban Fokin és Massine darabjai hatottak. Nem véletlenül, hiszen mindkettőjük nagy szerepet szánt a karaktertáncnak és a szerepformálásnak. Harangozó megdöbbentően tudatosan nézett előadásokat, ugyanis jegyzeteit – valószínűleg még az előadás alatt – leskiccelte, majd a konkrét lépéseket, térformákat, érdekesebb elemeket letisztázva tette el későbbi felhasználásra. Erre a tudásra is épült későbbi koreográfusi pályája, amelynek ismertetésére a következő számban kerítünk sort. ○

WOLFGANG AMADEUS
MOZART **A VARÁZSFUVOLA**

Daljáték két felvonásban, egy szünettel,
magyar és német nyelven, magyar, angol és német felirattal

Rendező **SZINETÁR MIKLÓS**

Sarastro **KOVÁCS ISTVÁN** (kamaraénekes) /
PALERDI ANDRÁS (kamaraénekes) / **FRIED PÉTER**
Tamino **HORVÁTH ISTVÁN** (kamaraénekes) / **UJVÁRI GERGELY**
Az Éj királynője **LŐRINCZ JUDIT** / **SÜLE DALMA** / **KONCZ REGINA**
Pamina **PASZTIRCSÁK POLINA** (kamaraénekes) / **SZEMERE ZITA**
1. hölgy **N. N.**
2. hölgy **KÁLNAY ZSÓFIA**
3. hölgy **FÜRJES ANNA CSENGE**

Papageno **SÁNDOR CSABA**
Papagena **ZEMLÉNYI ESZTER** / **ANIJA LOMBARD** (Operastúdió)
Monostatos **ERDŐS ATTILA**

Karmester **HALÁSZ PÉTER**

Közreműködik **A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ ZENEKARA ÉS ÉNEKKARA**

2025. NOVEMBER 22-TŐL, OPERAHÁZ

A Lohengrin-sisak rejtélye

Szerző: Karczag Márton

Staud Géza, az Operaház Emléktárának egykori őrre a dalszínház centenáriumán megnyílt kiállításának alkalmából vezette be a leltárkönyvbe az alábbi tételt: „*Lohengrin-sisak a 19. század végéről*”. *A jelmeztáraság napjainkban is gondosan őrizzük,* ám most, a Wagner-mű premierjének apropóján ismét megpróbáltunk utánajárni homályos eredetének.

Fotó: Csádi Ádám

Az Operaház történetében jelentős törést okozott a színház első, valóban minden egyes helyiségre kiterjedő, 1981 és 1984 közt lezajlott felújítása, ugyanis – közel száz évnyi folyamatos működés után – az utolsó papírlapig ki kellett üríteni az épületet. Ekor számos műemlék jellegű tárgy „elkallódott” – a veszteségek közül legfájdalmasabb az eredeti színpadtechnika, az Asphaleia. Staud Géza a kezei között megfordult értékeket szétszórta a hazai közgyűjteményekbe, vagy integrálta az Emléktár anyagába. Ez utóbbi történt a régi sisakkal is, mely az egyik IV. emeleti jelmeztári szekrényből kerülhetett elő.

Jól olvasható a sisak bélésén egy szám (CCXXXVIII / 4484). Napjainkban a jelmeztárban ismét kutathatók azok a hatalmas leltárkönyvek, amelyekbe 1884 óta vezették az átlományt. Az egyik kötet szerint a CCXXXVIII a művekhez már nem köthető fejfedőket jelzi, a 4484-es szám mellett pedig ez áll: „Sisak alpakából: ékkövel, rézdísszel, hattyúval”. Tehát, amikor vélhetően a pályakezdő Tüdős Klára 1926 nyarán leltárba vette a tárgyat, azt már nem tudta egyetlen konkrét előadás jelmeze együtteséhez sem kötni. A sisak anyaga az 1800-as évekről árulkodik, később azonban átalakították.

Anthes György

Fotók: OPERA Emléktár

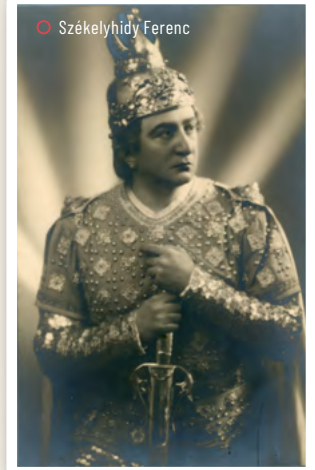
Gassi Ferenc

Jacques Sorreze

Székelyhidy Ferenc

Az 1960-as évekig világszerte nagyon hasonlóan néztek ki egy-egy opera jelmezei, így, ha rápillantunk a korabeli fotókra, viszonylag könnyen megállapítható, hogy melyik szerepében kapták lencsevégre a művészt. (Sőt, az operaénekesek olyannyira egynek érezték a jelmezeit az általuk megtestesített figurákkal, hogy gardrójukat a turnéikra is magukkal vitték, kofferjaikban még mellvédek és pajzsok is helyet kaptak.) Mindezek tükrében szinte bizonyos, hogy a hattyúval dekorált sisak Lohengrin figurájához köthető. (Igaz, hogy az 1800-as évek végétől a tűzoltóparancsnokok díszes fejfedőjét is Lohengrin-sisaknak nevezték, ám az Operaház egyetlen olyan művet sem játszott, amelyben tűzoltó szerepelt volna – így ez a lehetőség kizárható.)

De vajon ki viselhette az eredeti díszektől részben megfosztott, a mai jelmezekhez képest feltűnően súlyos fejfedőt? 1884 és 1926 között az Andrássy úton összesen 14 szerződötetett tag énekelt Lohengrint (Gassi Ferenc, Hajós Zsigmond, Julius Perotti, František Broulík, de Grach Gyula, Francesco Runcio, Karel Burian, Julius Bochníček, Georg Anthes, Balta [Szirovatka] Károly, Környei Béla, Székelyhidy Ferenc, Pilinszky

Zsigmond és Pogány György). Közülük azonban mindössze ötről (Gassi, Perotti, Anthes, Székelyhidy, Pilinszky, valamint még a Nemzeti Színházból Udvardy Antaltól) van fénykép az Emléktárban. Rajtuk kívül az interneten Runcio és Burian külföldi fellépéseiről is található fotó. Broulíkról – Mahler Lohengrinjéről – megírták a kritikusok, hogy hattyús sisak és pajzs nélkül lépett színpadra, „cserébe” magyarul énekelt (miképp Bochníček, az első szakáll nélküli hattyúlovag is), míg a többi külföldi tag és vendégművész a német nyelv tilalma miatt 1914-ig kénytelen volt olaszul interpretálni a Wagner-szólamot.

Ha tehát valamelyik operaházi tag Lohengrinként valóban viselte a fejfedőt, az Hajós Zsigmond, de Grach Gyula, Julius Bochníček, Balta Károly, Környei Béla, vagy Pogány György lehetett. Alaposan szemügyre véve a fotókat, leginkább Székelyhidy Ferenc és Pilinszky Zsigmond jelmeze hasonlít a műtárgyra, így az sem zárható ki, hogy az emléktári példány mintául szolgált ezek elkészítéséhez. Mai tudásunk szerint itt megreked a nyomozás – de bármikor felbukkanhatnak újabb bizonyítékok... ○

Keleti varázslat

Marius Petipa káprázatos mértani formákban és technikás elemekben kibontakozó koreográfiája, az árnyak birodalma lélegzetelállító fehér képe a hegyek bérceiből alászálló, összehangoltan mozgó harminckét kartáncossal, Ludwig Minkus drámai zenéje – mind-mind egy tragikus, indiai szerelmi történet megnyilvánulása. *A bajadér* a szerzőpáros legkiemelkedőbb alkotása, amely különleges változatban, **rekonstruált befejezéssel került a közönség elé.**

„A Magyar Nemzeti Balett olyan táncosgárdával büszkélkedhet, amely méltó módon tudja előadni *A bajadér* virtuóz szerepeit. Melnyik Tatyjana a címszerepben (Níki), Beck Maria (Gamzatti) és Scrivener Louis Szolor szerepében rendelkeznek mindazzal, ami szükséges ahhoz, hogy életet leheljenek ezekbe a karakterekbe. (...) A rekonstruált fináléhoz Mirzoyan Lázár Györgyöt kérte fel, hogy hangszereljen újra részleteket *A bajadér* zeneszerzője, Ludwig Minkus egy elfeledett balettjéből. Ez lehetőséget adott Dobszay

Péter karmesternek és kiváló zenekarának arra, hogy drámai, viharos zenével kísérjék a templom pusztulását, amely Níki és Szolor túlvilági újraegyesülését vezeti be. Noha napjainkban *A bajadér*nak több újragondolt vagy egyszerűsített változata is létezik, a Magyar Nemzeti Balett e grandiózusan megvalósított produkcióját aligha lehet a közeljövőben felülmúlni pompa és művészi színvonal tekintetében.”

(Gianmarco Segato, *Bachtrack, Egyesült Királyság*)

A bajadér, 2025 - Fotó: Berecz Valter

Melnyik Tatyjana, Louis Scrivener - A bajadér, 2025 - Fotó: Berecz Valter

Radziush Mikalai, Lee Soobin - A bajadér, 2025 - Fotó: Berecz Valter

Bykovets Timofiy - A bajadér, 2025 - Fotó: Berecz Valter

„Már a taps önmagáért beszélt: rendkívül sikeres bemutató, kétségtelenül emlékezetes este volt. (...) A társulat lenyűgöző formában van. (...) Ráadásul tökéletes egységben léteznek: hajszálpontos precizitás, összhang (nemcsak fizikailag, hanem mentálisan is), koordináció jellemzi a táncosokat, és ez nem csupán a technikára vonatkozik, hanem a finomabb, árnyaltabb oldalára is. (...) Le a kalappal! Szép munka. Radziush Mikalai kivételesen jól alakította a nagy brahmin szerepét. Karizmatikus táncosként minden egyes színpadi megjelenésekor gyakorlatilag magáénak tudhatta a közönség teljes figyelmét. (...) Rózsa István díszletei nemcsak szépek, de monumentálisak is, igazán üdítő élmény látni, ahogy egy templom valóban »összemeomlik«, nem pedig mesterséges világítási és számítógépes trükkök révén semmisül meg. Rományi Nóra jelmezei csodások, öröm bennük gyönyörködni, valódi balettjelmezek, minden apró részletükben. Mindez Pillinger Tamás világítástervező nagyszerű munkájának fényében fürdik. Egy este, amelyet a legmagasabb szintű profizmus és művészi igényesség jellemezett.”

(Ricardo Leitner, *Attitude Devant, Ausztria*)

„A Magyar Állami Operaházban bemutatott *A bajadér*-produkciójával a Solymosi Tamás vezette Magyar Nemzeti Balett az évad végén káprázatos csúcspontot ért el. (...) A balettkar valamennyi megjelenése közül mindenképp kiemelkedik az árnyak birodalma jelenete, amelyben harminckét táncos ereszkedik le négy lejtős rámpán hibátlan arabeszk penchéé-ban, hogy abszolút szinkronban folytassa táncát a színpadon. Vonalak, formációk – minden tökéletes, így valóságos vizuális élvezetet jelent.”

(Ira Werbowsky, *Der neue Merker, Ausztria*)

„A főszereplők csoportját igazi nemzetközi gárda alkotta. Melnyik Tatyjana, az orosz származású, de magyar színpadon látható

balerina könnyed mozgással keltette életre Níkiát, és lenyűgözően közvetítette a szenvedély, a kétségbeesés és a természetfeletti remény érzéseit. A brit iskolákban képzett Scrivener Louis, aki szintén Magyarországon találta meg művészeti otthonát, ellenállhatatlan Szolor volt. (...) A kisebb szerepek közül a legkiemelkedőbb a japán származású Kiyota Motomi alakítása volt (...), aki a Gamzatti és Szolor eljegyzése alkalmából rendezett díszes táncjelenetek sorozatában rendkívüli atlétikussággal jelenítette meg az Aranybálványt. (...) Ilyen szintű teljesítmények mellett Budapest biztosan szerepel a világ balett-térképén.”

(Paul du Quenoy, *The New Criterion, Egyesült Államok*)

NÉZŐI VÉLEMÉNYEK

„Azt gondolom, hogy *A bajadér* zajos sikere megmutatta, hogy Solymosi Tamás nagyon jól felépítette a Magyar Nemzeti Balettot.” (Burányi Zsolt)

„Figyeljenek kérem a prímhegedűsre, aki majdnem végig állva hegedült, zseniális volt! A ma embere néhol »húzott« volna a darabon, de csodás, hogy ma örülhettünk a teljes változatnak! A soha nem felejthető álm jelenet könnyeket csalt a szemembe. Köszönöm mindenkinek, aki elénk varázsolta ezt a csodát!” (Kardos Magdolna)

„Leírhatatlanul gyönyörű előadás. A zene, a tánc, a díszlet, a koreográfia olyan professzionális harmóniája, amelyet szavakba önteni nem lehet, csak látni, hallani, érezni, elmerülni benne. Hálás vagyok, hogy átélhettem.” (Czank Ágnes)

A kultúra lovagjai

Csupán egy éve működik a Marton Éva Nemzetközi OperaStúdió, de máris bekapcsolódott nem csak a hazai, de a *nemzetközi vérkeringésbe* is. A fiatal énekesek a szakmai kurzusokon túl számos koncerten és az OPERA színpadi produkecióinak ráadásaként az Egyesült Államokban is bemutatkozhattak: a keresztes háborúk idején játszódó *Armida* Budapesten és San Diegóban is látható volt. Haydn legsikeresebb operájának kortárs koncepciója és ifjú szereplőgárdája – a San Diegó-i Opera Neo művészeivel együttműködésben – méltán nyerte el a hazai és tengeren túli közönség tetszését.

○ Emily Helenbrook, Pál Botond - Fotó: Nagy Attila

○ Kozma Péter - Fotó: Nagy Attila

○ Tyrese Byrd - Fotó: Nagy Attila

○ Ortan Vivienne - Fotó: Nagy Attila

○ Katherine Malone, Balázs Norbert - Fotó: Nagy Attila

NÉZŐI VÉLEMÉNYEK

„Ez csodálatos volt! Nagyon, nagyon köszönöm!” (Thomas Krumbiegel)

„Almási-Tóth András, aki az Opera Neo koprodukciós partnere, a Magyar Állami Operaház művészeti vezetője úgy döntött, hogy az *Armida* című produkciót kimozdítja eredeti stílusából, és az opera seria helyett inkább az opera buffa humoros helyzetei és karakterei felé tereli azt, hiszen ilyen típusú figurákkal könnyen azonosulhatunk. A San Diegó-i közönség mindezt élvezettel fogadta, és sokat derült rajta. (...) Rinaldo szerepében Pál Botond tündökölt, aki fénylő, erőteljes tenor hanggal rendelkezik, emellett komikus vonzereje és természetes adottsága van arra, hogy érzéketlenül közvetítse Rinaldo érzelmeit, aki a kötelesség és a szerelem között őrlődik. A terem központi emelvényének háttal ült a 29 tagú, meghitt elhelyezkedő zenekar, amelyet az Opera Neo alapítója és művészeti igazgatója, Kozma Péter vezényelt. Kozma energikus és egységes játékot csalt ki együtteséből, életre keltve Haydn különleges zenekari hatásait – viharokat, madárdalt, Armida varázserdejének susogó lombját.”

(Paul Bodine, *The Times of San Diego*, Egyesült Államok)

„Almási-Tóth ügyes, rugalmas rendezésében ez a hat fiatal, de már tapasztalt énekesből álló szereplőgárda rendkívül vonzó olvasatát adta ennek az 1784-es operának. (...) Emily Helenbrook szoprán szárnyaló, drámai koloratúrája révén Armidát szenvedélyes szeretőként jelenítette meg. (...) Pál Botond dinamikus, atletikus Rinaldóját gazdag, selymes tenorja emelte ki, amely magabiztosan birkózott meg a szerző impozáns hangterjedelmű szólamával. Mivel *Armida* drámai története e két szereplő hitelességén nyugszik, Pál és Helenbrook ideális párost alkottak. (...) A Magyar Állami Operaház Zenekarát Kozma biztos kézzel irányította, gazdag, csiszolt, elegánsan kiegyensúlyozott hangzást produkált, amelyet bőséges drámai lendület hajtott. (...) Az Eiffel Műhelyház előadóterme egy nagy fekete doboz, ahol Almási-Tóth három színpadot helyezett el

ívesen a hátsó fal mentén, míg a zenekar a közönség mögött kapott helyet, így egyedülálló térbeli elrendezést, mégis meglepően egységes térhatású hangzást teremtett.”

(Ken Herman, *San Diego Story*, USA)

„Nem volt semmilyen kellék vagy díszlet, leszámítva egy vetítővásznat, amelyen az elvarázsolt erdő jelent meg. Egy olyan előadás jött létre, amely mérföldekre van attól, amit hagyományosan megszokhattunk, főként ha Haydnról van szó. (...) Emily Helenbrook (...) jól alakította szerepét, hol gyengéd volt, hol tüzes. (...) Hogy a jól játszó zenekarról is szó essen – én magam a trombiták és az üstdob között foglaltam helyet –, az együttest a karmester pontos mozdulatokkal irányította, és energikus olvasatát adta a műnek. (...) Az este fellépő két csapat a San Diegó-i Opera Neo és a budapesti OperaStúdió tagjai, amelynek célja az, hogy fiatal énekeseket támogasson és szerepeltessen közönség előtt. Így érthető a rendező (egyben az OperaStúdió művészeti vezetőjének) koncepciója, s ebből a szempontból az előadás sikeres volt, ahogyan azt a nézők reakciója is tanúsította.”

(Pierre Waline, *Journal Francophone de Budapest*)

○ Emily Helenbrook, Pál Botond - Fotó: Nagy Attila

Elgurult a gyógyszer

Humoros történet, játékos jelentek sora, az orvosságok neveit hadaró ária és fülbemászó dallamok jellemzik Donizetti darabját. *A csengő* című egy felvonásos vígoperát Toronykőy Attila rendezésében, a Gördülő Opera-sorozat részeként, a Petőfi Kulturális Program támogatásával *turné* keretében mutatta be az OPERA nyáron Tatától Letenyéig, Dombóvártól Pécsváradig, Balassagyarmattól Pétervásáráig. Sőt, a külhont is érintve, a produkció Dunaszerdahelyre és Parajdra is ellátogatott összesen húsz helyszínt érintve.

A csengő, Tata - Fotó: Domokos Attila

GÖRDÜLŐ OPERA

„Egy kamionból lett színpadon elevenedett meg a klasszikus zene varázsa az Építők Parkjában. A Gördülő Opera előadásában Donizetti *A csengő* című vígoperája hozott könnyed, mégis felejthetetlen élményt a tатаiaknak. (...) Ha valaki azt hitte volna, hogy az opera túl komoly vagy távoli műfaj, az biztosan másképp gondolja ezután az este után. A Gördülő Opera névre keresztelt nyári országjáró turné épp azokat a városokat célozza meg, ahol nincs állandó operajátszás – és bizonyítja, hogy a klasszikus műfaj lehet könnyed, szórakoztató, és mindenki számára érthető. A tатаi állomás is ezt igazolta: közel 400 néző volt kíváncsi Gaetano Donizetti vígoperájára, köztük családok, kisgyerekek, kamaszok, idősek, sőt olyanok is, akik csak a parkban sétáltak, és végül ott ragadtak a hangulat kedvéért. (...) A darab ötletes, dinamikus, és ami különösen fontos: magyar nyelven hangzott el Blum Tamás fordításában, így a legkisebbek és azok is követhették,

akik most találkoztak először operával. A színészek játéka igazi közönségkedvenc lett: Szvétek László (Don Annibale), Fülep Máté (Enrico), Rácz Rita (Serafina), Kósa Lőrinc (Spiridione) és Farkasréti Mária (Madama Rosa) mind könnyed eleganciával formálták meg szerepüket. A produkciót Tóth Sámuel Csaba vezényelte. (...)

A nyári estékhez illő, mintegy egyórás előadás este nyolckor kezdődött – mire a csillagok feljöttek az égre, a közönség már hosszú percek óta vastappsal ünnepelte a művészeket. A tатаi előadás nem csupán egy kulturális esemény volt, hanem igazi közösségi élmény. Az, hogy egy szabadtéri park egyszer csak operaszínpaddá alakul, és egy bőröndökből előhúzott díszlet mögött világszínvonalú művészek énekelnek, mindenkit kizökkentett a hétköznapi életből. (...) Ez az este jó példa volt arra, hogy a kultúra él és működik.”

(Kemma.hu)

A csengő, Tata - Fotó: Domokos Attila

„A jelentős érdeklődés mellett zajlott program kapcsán elmondható, hogy a város kulturális és művészeti életének egyik kiemelkedő eseménye volt a Gördülő Opera előadás. A csengő a 19. században élt olasz szerző egyik közismert vígoperája, ami különösen alkalmas arra, hogy az opera műfaját azokkal is megkedveltesse, akik számára az eddig idegen volt.”

(Dömök József, a letenyei Fáklya Művelődési Ház és Könyvtár igazgatója, Zaol.hu)

„Ennyi piacozót se láttunk még egyszerre! És nem a nagy bevásárlásért érkeztek szerda este Orosháza piacterére. (...) Óriási volt az érdeklődés. A szórakoztató, fordulatokban gazdag vígjátékban kiderült, az öreg patikus hogy készül lakodalmát követően szép és fiatal hitvesével eltölteni a nászéjszakát... No, ilyet se látott-hallott még az orosházi piac közönsége! Sokan a kerítésen túl is megálltak, élvezték ezt a nem hétköznapi nyáresti élményt.”

(Beol.hu)

„Az este hangulatát az időjárás ugyan próbára tette, de az eső végül nem zavarta meg az előadást. A közönség hamar megtöltötte a teret, és az előadás könnyed, szórakoztató története sokakat megnevettetett. (...) A művészek élő zenével és vérbeli színházi hangulattal tették emlékezetessé az estét. Az esemény nemcsak azok számára volt különleges, akik rajonganak az operáért, hanem azoknak is, akik eddig még nem találkoztak a műfajjal. (...) A Gördülő Opera-sorozat továbbra is azért dolgozik, hogy az opera előadás élményét ne csak a fővárosban, hanem a kisebb településeken élők is átélhessék. Az est Sárbogárdon minden szempontból sikeres volt.”

(Bokányi Zsolt, Feol.hu)

„A Gördülő Opera abaujszántói előadása hatalmas sikert aratott Abaujszántó és a környéki települések lakói körében. (...) A nézők vastappsal köszönték meg a humoros és fergeteges előadást a művészeknek.”

(Boon.hu)

A csengő, Balassagyarmat - Fotó: Berecz Václav

Szezonösszegzés

Évad végi, ünnepi gáláján az intézmény díjakkal ismerte el a művészek munkáját, de új megállapodások aláírására és teremavatóra is sor került.

○ Csillagóra gála, 2025 - Fotó: Nagy Attila

A szezon legemlékezetes pillanatai között szerepel, amikor bizonyos előadások tapsrendje alatt váratlanul egy-egy hatvány díj átadására kerül sor. Osztozva a művészek megelégedésében és örömeiben a közönség nagy lelkesedéssel fogadta az évad során Horváth István és Kriszta Kinga operaénekest, Keszelyák Gergely karmestert, valamint Yakovleva Maria principált, akik a Magyar Állami Operaház 2025/26-os Évadának Kamaraéneke, Kamaraművésze és a Magyar Nemzeti Balett 2025/26-os Évadának Étoile-ja megtisztelő címetek vették át korábban. A művészeket a Csillagóra gálán ismét köszöntötték.

A gálát követő, bensőséges hangulatú eseményen, a Vörös szalonban vehette át elismerését Benyus János (I. kürt), aki a Magyar Állami Operaház Zenekari Kamaraművésze lett, Nagy Dávid (basszus), aki a Magyar Állami Operaház Énekkarának Kamaraművészévé vált, és Wakabayashi Yuki grand sujet is, aki a Magyar Nemzeti Balett Kamaraművésze címet viselheti. A Magyar Állami Operaház Gyermekkarának Kamaraművésze Tanka Dániel, míg a Magyar Nemzeti Balettintézet Kamaraművésze Varga Lilla Emese VII. évfolyamos növendék lett.

○ Díjátadó, Vörös szalon - Fotó: Nagy Attila

Első ízben adták át a Petneházy Alapítvány és a Magyar Állami Operaház 500 ezer forintos Petneházy Ösztöndíját, ami 14 és 24 év közti fiatal művészek számára ítéltető oda évente egyszeri alkalommal. A páratlan években az Országos Operaverseny különdíjaként átadható elismerésben idén Gulyás Botond Benedek, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem I. évfolyamos hallgatója részesült, míg páros években azt a Magyar Nemzeti Balettintézet egyik növendéke kaphatja meg. Az erről szóló megállapodást az esemény keretei közt írta alá Petneházy Dávid, a Petneházy Alapítvány elnöke és dr. Ókovács Szilveszter, a Magyar Állami Operaház főigazgatója.

Szintén első alkalommal adták át a közelmúltban alapított Évad Támogatója-díjat, amivel az OPERA azokat kívánja elismerni, akik legalább három éve önzetlen elkötelezettséggel, a művészeti értékek iránti magas fokú megbecsüléssel segítik az intézményt – legyen szó szponzorációról, mecénási szerepvállalásról, pénzbeli, termék- vagy szolgáltatásalapú

támogatásról. Az OPERÁ-t tíz éve támogató Herendi Porcelánmanufaktúra által készített elismerést, ami az operaházi szfinxekre utal, első ízben Steiner-Isky Annamária kapta, aki a Magyar Állami Operaház Balettnövendékeiért Alapítvány elnökeként az elmúlt négy évben odaadással támogatta a Magyar Nemzeti Balettintézet működését.

Az egykori jeles művészek emlékére alapított Oláh Gusztáv-plakettet Czeglédi Zsombor videótervező, a Komor Vilmos-plakettet Teremi Dávid karmester, a Márk Tivadar-plakettet Rományi Nóra jelmeztervező, a Gela Lajos-plakettet Balaban Cristina, a Magyar Nemzeti Balett első balettmestere vehette át.

A díjátadót követő fogadás egyben névadó ünnepsége is volt a helyszínül szolgáló 2. emeleti operaházi tárgyalóteremnek, ami Radnai Miklós nevét abból az alkalmából vette fel, hogy a neves zenetörténész éppen száz éve kezdte meg korszakosnak mondható, egy évtizeden át tartó operaigazgatói periódusát.

Ha a számokat tekintjük, a 2024/25-ös évad 308 operaházi, 63 Eiffel műhelyházi és 9 Erkel színházi nagytermi előadásán mintegy 300 ezer nézőt fogadott az intézmény, ezen belül 226 opera- és operett-, daljáték- vagy szcenírozott előadás, 120 balettelőadás és 38 szimfonikus koncert, gála és dalest szerepelt a műsoron, összesen 45 opera- és 11 balettcímmel a repertoáron. A művészek az intézmény legnagyobb ázsiai turnéján vettek részt Tajvanon, rangos nemzetközi elismerést nyert el az International Opera Awardson Eötvös Péter utolsó darabja, a *Valuska*, miközben világsztárokat és hazai kedvenceit is köszönthette a közönség. Ez a mérlege az emlékezetes pillanatokban gazdag angol-szász szezonnak. ○

○ A díjazottak - Fotó: Nagy Attila

Akit a „színházillat” rabul ejtett

Szerző: Filip Viktória

Majdnem hat évtizede jár OPERÁ-ba, legkedvesebb művészei egy tízes listán sem férnek el, bérletében negyven előadás szerepel, hűségpontjainak száma 22.000 felett. Már ezek a számok is sokat sejtetnek, és ha hozzávesszük, hogy tanárként megszámlálhatatlan tanítványának adta tovább a zene szeretetét, Lovas Erikában egy egészen különleges rajongót tisztelhetünk.

Amikor a DFD100 Színe & fonákja című, Dietrich Fischer-Dieskaurlól szóló könyv bemutatóján találkoztunk, egyik fontos emlékeként Gyurkovics Máriához fűződő élményét idézte fel. Az opera komplex világából az énekhang vonzza elsősorban?

Szívesen meghallgatók zenekari koncerteket és nézek balettelőadásokat is, de valóban, ilyenkor mindig hiányérzetem van. Az emberi hang az, ami elvarázsol. Olasz származású dédapámnak (aki mellel soha életében nem járt színházban) gyönyörű hangja volt, abszolút hallása, a családi legendárium szerint a rádióban közvetített operákat gyakran együtt énekelt a szereplőkkel. A lányainak esti mese gyanánt az operák cselekményeit mesélte, altatódalként áriákat dúdolt. Az én nagymamám is így tett aztán velem. Előbb ismertem a Trubadúr, a Toscát, mint a Hőfőhétkét...

Fotó: Berecz Valter

Lovas Erika, Ötvös Csilla, Festival d'Italiano, Viva Verdi! 2019

A dedikált fotók

Mikor járt először az Operaházban?

Őt és fél éves voltam, amikor a János vitézben Palló Imrét, Sárdy Jánost és Gyurkovics Máriát láthattam. Azonnal elbűvölt az élő előadás varázsa, az énekhang szépsége, a gyönyörű jelmezek, egyáltalán, maga a „színházillat”. Így érthető, hogy szüleimmel később is szívesen jártam az Andrássy úti Ybl-palotába és az Erkel Színházba. Elégedetten szemléltem, amikor néhány éve megnyitott az Eiffel Műhelyház is, mert egy olyan modern, könnyen megközelíthető játszóhellyel lettünk gazdagabbak, aminek jó az akusztikája, izgalmas a programkínálata, a Mozdonycsarnokban rengeteg ember elfér, és a tér is sokféleképpen használható. Az egyik legjobb példa erre a Nixon Kinában című kortárs opera, amit imádtam!

Az otthonról hozott zeneszeretetet a tanárai is erősítették?

A budai József Attila Gimnáziumba jártam, ahol a legendás Sass József tanár úr, Sass Sylvia édesapja volt az énektanárunk. Sylvia sok fellépésére kaptunk tőle jegyet. Később orosz-történelem szakos tanárként végeztem az ELTE Tanárképző Főiskolai Karán, majd az ELTE BTK-n 1993-ban szereztem olasz nyelv és irodalom, valamint 2002-ben történelem szakos középiskolai tanári diplomát. A tanítványaimat évi négy-öt alkalommal elvittem operaelőadásokra. Előtte mindig megbeszéltük a mű tartalmát, meghallgattuk a legfontosabb részleteket, amiket aztán örömmel ismertek fel „élőben”.

Mindig felmerül a kérdés: hogyan lehet a mai generációval megszerettetni a műfajt?

Élményszerűvé kell tenni. 1990-2023 között (nyugdíjba vonulásomig) a Kőbányai Szent László Gimnázium olasz-magyar két tanítási nyelvű tagozatán tanítottam elsősorban történelmet, olaszul és magyarul. Olaszórákra gyakran vittem operás cikkeket, áriaszöve-

geket. Iskolánk többször volt házigazdája az Országos Olasz Nyelvi Diáktalálkozóknak, ami jelenleg Olasz Fesztivál – Festival d’Italiano néven fut. Pályám csúcsa volt, amikor 1994-ben a nálunk rendezett versenyen a kezdeményezésemre először szerepelt magyar nyelvű kultúrtörténeti vetélkedő. A Verdi-életművet középpontba helyező verseny témája az „Amore e patria” lett. Olyan sok, összesen 25 háromfős csapat jelentkezett, hogy selejtezőt kellett tartanuk. Neves támogatókat sikerült megnyernem az ügynek: Baranyi Ferenc költő, műfordító és Ütő Endrét, iskolánk öregdiákját, a Magyar Állami Operaház akkori főigazgatóját. 2019-ben újra a mi iskolánkban került sor a Festival d’Italiano-ra, természetesen a kultúrtörténeti vetélkedő témája megint Verdi volt, VIVA VERDI címmel. Verdi életéhez, pályafutásához kapcsolódó történelmi kérdések, a megadott tíz, legfontosabb operára vonatkozó feladványok éppúgy szerepeltek, mint zenefelismerés vagy akár egy szereposztás elkészítése. Megkerestem a számomra legkedvesebb művészeket, akik dedikált fotókat, könyveket, CD-t ajánlottak fel. Ötvös Csilla a zsűrielnök feladatát is elvállalta. Mint később a felkészítő tanárok visszajelzéséből kiderült, a dedikált fotóknak nagy sikere lett, a versenyzők ennek a jutalomnak örültek a legjobban.

A gyerekek ezek szerint fogékonyak a műfajra.

Igen! Ha operalátogatásra mentünk, sokszor megvártunk művészeket előadás után autogramért. Ezt mindig nagyon szerettük. Fekete Veronikával, Igor Morozovval, Alekszandr Fegyinnel közös fotót is készítettünk. Utóbiakkal pár orosz mondatot is váltottak. Ezt több mint 35 év után is emlegetik... Én is szeretek bekapogni a művészekhez, Jevgenyij Nyesztyerenkóval és a feleségével is beszélgethettem. Szívesen járok dedikálásokra, az OPERA ismeretterjesztő programjaira, így az OperAkadémiára, az Okleveles Nézőképző

OPERARAJONGÓ

vagy a Feketeöves OpeRajongó alkalmaira. Itt sok újdonságot megtudhattam, és olyan pontjaira is eljuthattam az Operaháznak, ahová ritkán vagy egyáltalán nem engednek vendéget.

Majdnem hat évtizede kíséri figyelemmel a hazai operajátszást. Milyen tendenciák rajzolódnak ki?

A rendezői elképzelések valóban dinamikusabbá váltak, de én szeretem, ha egy produkciónak van karaktere. A tankot is felvontatató *Tosca* és a grandiózus *Hunyadi László* kifejezetten tetszett. Általában többször is megnézek egy-egy előadást, különösen, ami új számomra: először csak ismerkedem vele, később már el is tudok mélyülni benne. Szerintem nagyon fontos a felirat, mert az opera összművészet, amelyben a dráma, a zene, a képzőművészet és az irodalom szorosan összefonódik. A nyelvnek tehát lényeges szerep jut, ezért is jó, ha a műveket eredeti nyelven adják elő. Nézőként pedig fontos tudni, melyik pillanatban, mi történik. Nyelvszakosként a színpad feletti feliratozást magyarul, a szék-ből kivethető kis képernyőn pedig az eredeti szöveget is követem. Sajnos sokszor tapasztalok helyesírási hibákat, és a fordítás sem mindig pontos. Általában az első sorban ülök, mert így a művészek gesztusait, a szemvillanásokat, a mimikát is jól látom, azt, hogy az énekes hogyan él a szerepben, hogyan teremti kapcsolatot a közönséggel. A János vitéz búcsúelőadásán is szívemelengető volt, ahogy a művészek rámosolyogtak a szereplő gyerekekre és szeretettel figyeltek rájuk.

Ha jól sejtem, a Hűségprogramban a legmagasabb, Fortissimo szinten áll.

22.000 hűségpontom van. Lehet, hogy én vagyok az intézmény legnagyobb civil szponzora (nevet). Én nem tengerparti nyaralásra költöttem a pénzem, hanem operára, télen-nyáron itt vagyok, a barátaim szerint akár be is költözhetnék a dalszínházba, olyan sokszor jövők.

○ Jevgenyij Nyesztyerenko és felesége -
Fotó: Lovas Erika

Örömmel tapasztaltam idén, hogy a legmelegebb hónapokban Az álarcosbál és Traviata is telt házzal ment. Az előző évadban több mint száz előadást néztem meg. A kultúra értéket, minőséget képvisel, az opera pedig a művészetek csúcsa, amire érdemes áldozni.

Melyik művet vagy zeneszerzőt ajánlaná annak, aki szeretne megismerkedni az opera műfajával?

Puccinét javasolnám, mert szép történetekkel, gyönyörű muzsikával találkozhat a néző. Ha nyelvet is tanul különösen ideális, mert Puccini modern olasz nyelvezetet használ, így jól érthető, ellenben Verdinél nagyon sok a régies kifejezés, ragozás. Fontos felkészülni a színházlátogatás előtt: érdemes tudni az opera cselekményét, jó, ha ismerjük a legfontosabb zenei részleteket, a helyszínen pedig követjük a feliratokat. Wagner esetében különösen lényeges mindez, különben egyszerűen „elúszik” az élmény.

Mi a véleménye a milánói Scala új dress code-járól?

Érthető okok állnak mögötte. Itthon a legújabb „trend” az, hogy a hölgyek leveszik a cipőjüket előadás közben. De láttam már kiflit majszólo vagy előadás alatt csetelő nézőt is a zsöllyében. A cukorkacsörgést és a köhögést nem is említem, a hátizsáknak pedig a ruhatárban a helye. Nem kell nagyszéki, de a kiváló művészeket, a gyönyörű, felújított Operaházat, vagy a szinte vadonatúj Eiffel Műhelyházat, a nem mindennapi alkalmat, nem utolsó sorban saját magunkat és a nézőtéri szomszédainkat is meg kell tisztelnünk. Az ünnepélyes megjelenés és illő viselkedés elvárható a maximális élmény érdekében. ○

ŐSZI PROGRAMOK OKTÓBER, NOVEMBER

OPERAHAZ

- MAHLER: **VIII. SZIMFÓNIA** (EZREK SZIMFÓNIAJA)
- PUCCINI: **TURANDOT (MVM OPERAKALAND)**
- BRITTEN: **A KIS KÉMÉNYSEPRŐ** (MVM PIKOLÓ PROGRAM)
- SZTÁRESTEK ZONGORÁVAL: **LUDOVIC TÉZIER**
- ARANYKOR: **WAGNER**
- PUCCINI: **BEST OF PUCCINI** (NESSUN DORMA ÁRIAEST ÉS [SZKIKKI] 2.0)
- INGER – EKMAN – LEON & LIGHTFOOT: **KESERÉDES KOMÉDIÁK** (WALKING MAD, CACTI, 5 TANGÓ)
- SOLTI GÁLA A JÖVŐ SZTÁRJAIVAL**
- SEREGI / PROKOFJEV: **RÓMEÓ ÉS JÚLIA** (MVM OPERAKALAND)
- VERDI: **REQUIEM**
- WAGNER: **LOHENGRIN**
- BMW-DÉLUTÁNOK: **MAGYAR ÉNEKESEK WAGNER-DÉLUTÁNJA**
- MOZART: **A VARÁZSFUVOLA** (MVM OPERAKALAND)
- EAGLING – SOLYMOSI / CSAJKOVSZKIJ: **A DIÓTÖRŐ**

EIFFEL MŰHELYHÁZ

- SZÖRÉNYI: **ISTVÁN, A KIRÁLY** (JUNIOR)
- INGER – EKMAN – LEON & LIGHTFOOT: **KESERÉDES KOMÉDIÁK** (WALKING MAD, CACTI, 5 TANGÓ)
- EÖTVÖS: **VALUSKA**
- RADINA / CSAJKOVSZKIJ: **KISCSIPKE**
- PRÍMA DONNÁK + 2 HŐS: **KOMLÓSI ILDIKÓ**

IFJÚSÁGI PROGRAMOK

O/ENCIA MONA DANIVAL, MVM OPERATÚRA PAPAGENÓVAL, (K)EIFFEL JANCSI

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

RICHARD WAGNER
Lohengrin

BEMUTATÓ

Romantikus opera három felvonásban, két szünettel,
német nyelven, magyar, angol és német felirattal

Rendező **ALMÁSI-TÓTH ANDRÁS**

Heinrich der Vogler **DEREK WELTON / FRIED PÉTER**

Lohengrin **CHRISTOPHER SOKOLOWSKI /
BRICKNER SZABOLCS** (kamaraénekes)

Elsa von Brabant **JOHANNI VAN OOSTRUM /
KOLONITS KLÁRA** (kamaraénekes)

Friedrich von Telramund **EGILS SILIŇS / SZEMERÉDY KÁROLY**

Ortrud **KUTASI JUDIT / RÁLIK SZILVIA** (kamaraénekes)

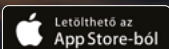
A király hirdetője **KOSTAS SMORIGINAS / PATAKI BENCE**

Karmester **RAJNA MARTIN**

Közreműködik **A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ ZENEKARA,
ÉNEKKARA ÉS GYERMEKKARA**

BEMUTATÓ 2025. NOVEMBER 15., OPERAHÁZ

OperaApp

opera.hu | facebook.com/Operahaz | @operabudapest